

Esitatud Viljandi Linnavolikogule 2019. aasta juunikuus linnavolikogu komisjonides tutvustamiseks ja muudatusettepanekute tegemiseks.

Viljandi Linnavolikogule esitatakse arengukava kinnitamise eelnõud esimeseks lugemiseks augustikuu istungile. Avalikustamine on kavandatud septembrisse ja eelnõude teine lugemine oktoobrisse.

VILJANDI LINNA ARENGUSTRATEEGIA 2030+

VILJANDI LINNA ARENGUKAVA 2020-2025

www.viljandi.ee
www.visitviljandi.ee

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	4
VISIOON VILJANDI LINN 2030+	5
ARENGUSTRATEEGIA 2030+	6
Kohanemine muutustega rahvastikus	6
Viljandi linna asjatundlik juhtimine	6
Puhas loodus- ja elukeskkond	7
Hubane ja turvaline linnaruum	7
Head eeldused ettevõtluse arenguks ja kasvuks	9
Paindlikud ja inimese vajadusi arvestavad õppimisvõimalused kogu elu jooksul	9
Kultuuriline mitmekesisus ja traditsioonide hoidmine	10
Mitmekesised tegevusvõimalused ja elamusterohke spordielu	10
Eluterve, abistatud ja hoitud viljandlane	11
VILJANDI LINNA ARENGUKAVA 2020-2025	12
Viljandi linna rahvastik	12
1. VÕIMEKAS, KAASAV JA TARK VILJANDI LINN	13
1.1. Lähtepositsioon 2019	13
1.2. Arenguvajadused	13
1.3. Arengueesmärgid	14
1.4. Mõõdikud	14
1.5. Tegevuskava 2020-2025 / Arengustrateegia 2030+	15
2. SÄÄSTEV JA ROHELINE VILJANDI LINN	17
2.1. Lähtepositsioon 2019	18
2.2. Arenguvajadused	18
2.3. Arengueesmärgid	19
2.4. Mõõdikud	19
2.5. Tegevuskava 2020-2025 / Arengustrateegia 2030+	19
3. HUBANE JA TURVALINE VILJANDI LINN	22
3.1. Lähtepositsioon 2019	22
3.2. Arenguvajadused	24
3.3. Arengueesmärgid	25
3.4. Mõõdikud	25
3.5. Tegevuskava 2020-2025 / Arengustrateegia 2030+	26

4. ETTEVÕTLIK JA ETTEVÕTLUST TOETAV VILJANDI LINN	30
4.1. Lähtepositsioon 2019.....	30
4.2. Arenguvajadused	31
4.3. Arengueesmärgid.....	31
4.4. Mõõdikud.....	31
4.5. Tegevuskava 2020-2025/ <i>Arengustrateegia 2030+</i>	32
5. KUTSUV JA UNISTAV VILJANDI LINN	34
5.1. Lähtepositsioon 2019.....	34
5.2. Arenguvajadused	34
5.3. Arengueesmärgid.....	34
5.4. Mõõdikud.....	35
5.5. Tegevuskava 2020-2025/ <i>Arengustrateegia 2030+</i>	35
6. ÕPPIV JA NOORUSLIK VILJANDI LINN	37
6.1. Lähtepositsioon 2019.....	37
6.2. Arenguvajadused	38
6.3. Arengueesmärgid.....	39
6.4. Mõõdikud.....	39
6.5. Tegevuskava 2020-2025/ <i>Arengustrateegia 2030+</i>	40
7. KULTUURI- JA SPORDILINN VILJANDI	45
7.1. Lähtepositsioon 2019.....	45
7.2. Arenguvajadused	46
7.3. Arengueesmärgid.....	46
7.4. Mõõdikud.....	47
7.5. Tegevuskava 2020-2025/ <i>Arengustrateegia 2030+</i>	47
8. HOOLIV JA SOTSIAALSELT TURVALINE VILJANDI LINN	53
8.1. Lähtepositsioon 2019.....	53
8.2. Arenguvajadused	54
8.3. Arengueesmärgid.....	55
8.4. Mõõdikud.....	55
8.5. Tegevuskava 2020-2025/ <i>Arengustrateegia 2030+</i>	55
Lisa 1. Viljandi linna SWOT-analüüs	59
Lisa 2. Rahvaküsitluse kokkuvõte.....	60
Lisa 3. Gümnasistide ümarlaua kokkuvõte	65
Lisa 4. Rahvakohtumiste kokkuvõte	66

SISSEJUHATUS

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt peab igal vallal ja linnal olema arengukava, mis on aluseks eri eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele. Arengukavas esitatakse majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalised suundumused ja vajadused, probleemide ja võimaluste hetkeolukorra analüüs tegevusvaldkondade lõikes, tegevusvaldkondade strateegilised eesmärgid koos taotletava mõjuga arengukava perioodi lõpuni ning strateegiliste eesmärkide täitmiseks vajalikud tegevused arengukava perioodi lõpuni.

Viljandi Linnavolikogu algatas 22.02.2018 Viljandi linna arengustrateegia 2030+ ning Viljandi linna arengukava ja eelarvestrateegia aastateks 2020–2025 koostamise ning moodustas uute arengudokumentide koostamiseks ajutise komisjoni. Komisjoni juhiks valiti linnavolikogu eelarve- ja arengukomisjoni esimees Helmut Hallemaa.

Viljandi linna arengustrateegia 2030+ ning Viljandi linna arengukava aastateks 2020–2025 koostamise eesmärgiks on tagada erinevate valdkondade tasakaalustatud ja jätkusuutlik areng, määrata linna arengusuunad pikemaks perioodiks ning kokku leppida tegevused ja investeeringud lähiaastateks, lähtudes linna erinevate valdkondade hetkeolukorrast, suundumustest ja rahalistest võimalustest.

Arengudokumentide koostamise viisid läbi teemapõhised ja valdkondlikud töörühmad:

- Võimekas, kaasav ja tark Viljandi linn – töörühma juht Helmut Hallemaa (töörühmana tegutses linnavolikogu ajutine komisjon)
- Säästev ja roheline Viljandi linn – töörühma juht Marko Suvisild
- Hubane ja turvaline Viljandi linn – töörühma juht Harri Juhani Aaltonen
- Ettevõtlik ja ettevõtlust toetav Viljandi linn – töörühma juht Rain Hüva
- Kutsuv ja unistav Viljandi linn – töörühma juht Valter Vaha
- Õppiv ja nooruslik Viljandi linn – töörühma juht Tiit Jürmann
- Kultuuri- ja spordilinn Viljandi – töörühma juht Marko Tiitus
- Hooliv ning sotsiaalselt turvaline Viljandi linn – töörühma juht Heiki Raudla

Arengudokumentide koostamist juhtinud ajutine komisjon võttis vastu otsused, mis puudutasid tööprotsessi tervikuna, kinnitas visiooni ja strateegilised arengusuunad. Ajutine komisjon kooskõlastas arengudokumentide koostamise protsessi käigus töörühmade poolt välja töötatud arengukava osad ja otsustas võimalike olulisemate muutuste üle ning kooskõlastas arengudokumentide eelnõude terviktekstid. Samuti kinnitas kaasamise sammude tulemusena valminud dokumendi lisadeks olevad Viljandi linna SWOT-analüüsi, elanike küsitluse kokkuvõtte, gümnasistide ümarlaua kokkuvõtte ja rahvakohtumiste kokkuvõtte. Töörühmade ülesanne oli valdkondade sisuline käsitlemine, sealhulgas hetkeolukorra analüüs ning lähtepositsiooni kirjeldamine, eesmärkide sõnastamine, mõõdikute määramine ja tegevuskava koostamine.

Arengudokumendid on koostatud 2 eraldi dokumendina. Nendeks on käesolev Viljandi linna arengustrateegia 2030+ ja Viljandi linna arengukava aastateks 2020–2025 ning Viljandi linna eelarvestrateegia aastateks 2020-2025. Dokumendid on omavahel seotud ning on aluseks linna eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ning investeeringuteks toetuste taotlemisel.

Käesoleva dokumendi koosseisus on Viljandi linna arengustrateegia 2030+, visioon Viljandi linn 2030+ ning Viljandi linna arengukava 2020-2025, mis koosneb ülevaatest rahvastiku suundumustest ja peatükkidest valdkondade kaupa. Igas peatükis on toodud valdkonna lähtepositsioon 2019, arenguvajadused, arengueesmärgid, mõõdikud ja tegevuskava. Tegevuskavas on kajastatud tegevused aastateks 2020-2025 ning perspektiivsena tegevused 2030+. Dokumendi lisadeks on SWOT-analüüs ning rahvaküsitluse, gümnasistide ümarlaua ja linnaosades toimunud rahvakohtumiste kokkuvõtted.

VISIOON VILJANDI LINN 2030+

ARENGUSTRATEEGIA 2030+

Arengustrateegia 2030+ peatükk kirjeldab üldiseid väljakutseid, millega strateegia perioodil peab arvestama ning toob välja peamised eesmärgid, milleni lähiaastate arengutes on soov jõuda. Strateegilised tegevused kajastuvad valdkondade kaupa tegevuskava alapeatükkides.

Kohanemine muutustega rahvastikus

Viljandi linna rahvaarv on vähenenud alates 1990. aastate esimesest poolest. Arenguid kavandades tuleb tegeleda rahvaarvu vähenemise aeglustamise nimel ning püüelda rahvaarvu kasvamise suunas.

Rahvaarvu muutumist mõjutavad neli näitajat: sündide arv, surmade arv, sisse- ja väljarännanute arv. Samuti omab olulist rolli rahvastiku struktuur.

Omavalitsuse valmisolek kohanemiseks muutustega rahvastikus peab olema võimalikult mitmekesine. Viljandi linnas väheneb rahvaarv negatiivsest rändest tingituna rohkem kui negatiivse loomuliku iibe tõttu. Rände osas peaks see hõlmama väljarände vähendamist ja tagasirände toetamist, kõrgelt kvalifitseeritud ja lõimumisvalmis sisse- ja väljarännajate eelistamist. Samuti peaks omavalitsus kavandama tegevusi elanike pikema tööelu eelduseks oleva tervise säilitamiseks, soodustama elukestvat õpet ja õppimist, järjekindlalt panustama sündimust soodustavasse perepoliitikasse ning lapse- ja peresõbralikkuse suurendamisse. Edukas rahvastikumuutustega kohanemine eeldab ka ettevõtluse konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamist.

Üha enam kolitakse vähematraktiivsetest elukohtadest suurema atraktiivsusega kantidesse – toimub koondumine tiheasustusaladesse ja nende ümbrusesse ning elukoha valikul eelistatakse looduskauneid paikasid. Samuti mängivad elukoha valikul olulist rolli transpordiühendused. Eelistatud on asukohad, kust on võimalik kiirelt suurematesse keskustesse pääseda.

Rahvastiku vähenemine ja vananemine on olulised sotsiaalsüsteemi jätkusuutlikkuse kontekstis. Kui iga tööeas inimese kohta tuleb edaspidi järjest rohkem tööeast väljas olevaid elanikke, siis tähendab see, et iga tööealine peab edaspidi loovutama järjest suurema osa oma töö tulemusest tööeast väljas olevate inimeste vajaduste rahuldamiseks.

Viljandi linna rahvastikuarengu strateegiliseks eesmärgiks on Viljandi linnas elavate inimeste elukvaliteedi tõstmine ja rahvastiku vähenemise peatamine. Selleks tuleb kavandada tegevusi, mis soodustavad kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomist, ning edendada järjekindlalt Viljandi tutvustamist paigana, kuhu on meeldiv elama asuda, kodu luua ja kus on hea lapsi kasvatada.

Viljandi linna asjatundlik juhtimine

Omavalitsuse tark juhtimine tagab tugeva kogukondliku identiteedi. Avatus, inimesekesksus, usaldusväärsus, asjatundlikkus, erapooletus, läbipaistvus, hoolivus, efektiivsus ja kogukonna kaasamine linna juhtimisel on eelduseks, et Viljandi linn on meelepärane koht nii linlastele kui küllastajatele siin elamiseks, õppimiseks, puhkamiseks ja pere loomiseks.

E-teenuste arendamine ja uute lahenduste väljatöötamine teenuste osutamisel tõhustab halduskoormust ja vähendab bürokraatiat. Uute ja tarkade lahenduste elluviimisel on olulisel kohal koostöö naaberomavalitsuste ja teiste koostööorganisatsioonidega.

Suureneb linnaelanike teavitamine ja kaasamine oluliste küsimuste otsustusprotsessi. Kohtumised elanikega ja küsitluste läbiviimine annavad väärtuslikku infot linna arendamiseks ja probleemidele lahenduste leidmisel.

Kvaliteetse avaliku teenuse pakkumisel on oluline roll omavalitsuse personalipoliitikal, mille aluseks on infovahetus, töökorraldus, teenuse pakujate kvalifikatsioon, motiveeritus ja töötingimused.

Avalike teenuste pakkumisel on peamiseks eesmärgiks asjatundlik ja teadmispõhine linna juhtimine ning uute ja tarkade lahenduste elluviimine.

Puhas loodus- ja elukeskkond

Viljandi linn asub looduslikult mitmekesise maastiku ja rikkaliku loodusega alal. Rohevõrgustik loob sünergia looduse ja elukeskkonna vahel ning see on olulisel kohal linnaruumi ja miljöö kujundamisel. Rohekoridorid on Valuoja ja Uueveski orus ning Viljandi järve ürgorus. Rohekoridorid on avalik ruum puhkamiseks ja vaba aja veetmiseks.

Haljastuse planeerimisel ja arendamisel on eesmärgiks tagada esteetiline elukeskkond. Parkimis- ja hoonestusalade laiendamisi ei tehta rohealade arvelt. Pargid, puisteed ja veekogud loovad ühtse terviku ning koos Viljandi järve äärses metsaga moodustavad linnaümbruse haljasvööndi.

Looduskeskkonna eksponeerimiseks ja mitmekesistamiseks on oluline avada looduskauneid vaateid ja hoida olemasolevaid kinni kasvamast. Lossimägede haljastust on oluliselt piiratud sanitaarraie, harvendamise ja vaadete avamisega. Rohealade kasutusvõimaluste mitmekesistamiseks on kavandatud neile maastikulisi elemente ja vaba aja veetmise kohti.

Viljandi linna üldplaneering kavandab puisteede ja ribaparkide rajamist. Ribapark on planeeritud Järveotsa linnaosa ja Männimäe teekoridori ala heakorralahendusena. Kahjulike mõjude vähendamiseks ja elukeskkonna kvaliteedi tõstmiseks eraldatakse üksteisest tootmishoonete maad ja elumumaad nii kõrg- kui ka madalhaljastusega. Viljandi järve ranna-ala arendatakse eesmärgiga pakkuda võimalikult meeldivat ujumis- ja puhkamisvõimalust.

Jäätmemajanduse osas on eesmärgiks taaskasutada võimalikult palju tarbimisest üle jäävaid materjale ehk jäätmeid. Jäätmete käitlemisel lähtutakse jäätmekäitluse hierarhiast ehk põhimõttest viia jäätmekäitluse mõju keskkonnale võimalikult väikseks. Eelistada tuleb jäätmetekke vältimist ja vähendamist. Jäätmete sorteerimise ja taaskasutuse osas vajab suuremat tähelepanu ohtlike jäätmete, kasutatud riiete ja biolagunevate jäätmete käitlemine.

Peamiseks eesmärgiks on kujundada inimeste väärtushinnangud ja käitumine keskkonnahoidlikumaks. Tarbimisest tuleneva keskkonnapõhise vähendamine eeldab inimeste keskkonnateadlikkuse suurenemist ja käitumise paranemist.

Hubane ja turvaline linnaruum

Linnaruum ja tehniline taristu peab rahuldama elanikke ja ettevõtteid. Läbivaks peab saama säästev areng, mis hõlmab ressursside säästvat kasutamist, keskkonnasõbralike lahenduste rakendamist ja

inimesekeskse linnaruumi loomist. Linnaruum peab olema turvaline, hästitoimiv ning kõrge arhitektuurse kvaliteediga.

Lähiaastate linnaplaneerimise alaste otsuste tegemisel, hoonestamisel ning tehnovõrkude ja teede planeerimisel on üheks suunaks planeerimise ökonoomiliste seisukohtade järgimine. Arendamisel on eelistatud projektid, mis paiknevad juba hoonestatud piirkondades, toetavad infrastruktuuri piisava ja jätkusuutliku kasutusega arengut. Hoonestamisel on uute maa-alade hõivamisele eelistatud olemasolevate linnakvartalite tühjalt seisvate osade täisehitamine, mille korral juba välja ehitatud infrastruktuuriga liitub enam tarbijaid. Ühiskondlike hoonete paigutamisel kesklinna on lisaks hoonestuse tihendamisele eeliseks ka teenuste kättesaadavus.

Järveotsa arendusala 100 uut elamukrunti toob kaasa elamuehituse hoogustumise ning loob eeldused elanike arvu suurendamiseks.

Viljandi maine edasise parandamise huvides on vajalik linnakeskkonna pidev parendamine. Vanalinna tänavate uuendamisel on eesmärgiks ühtlustada vanalinna kujunduskontseptsiooni alusel linnaruumi arhitektuurset pilti. Tänavate uuendamisel on eesmärgiks saavutada maa-ala optimaalsem kasutatavus sõidukitele ja tagada ohutu ning suurenenud tänavaosa jalakäijatele ja kergliiklusele.

Sarnaselt vanalinnale vajavad ka muud hoonestuse ning linnaruumi elementide iseloomu poolest eristuvad linna piirkonnad (linnalised kooslused) nende arendamisel ning hoonete ehitamisel erinevaid reegleid, mis seni on kehtestamata ja mille rakendamine seetõttu on juhtumhaaval teataval määral juhuslik. Linnaliste koosluste hoonestamise põhimõtete läbiarutamine ja kehtestamine on linna arengus vajalik, kuna annab edaspidi kindlama tunde nii omanikule kui otsustajale. Nimetatud tegevus on kavandatud läbi viia Viljandi linna üldplaneeringu miljööväärtuslike alade ja väärtuslike hoonete teemaplaneeringu koostamise käigus lähiaastatel.

Liiklusvaldkonna eesmärgiks on igal aastal vähemalt ühe peatänavaga renoveerimine ning säästlike liikumisviiside osakaalu suurendamine. Jalgratas peab muutuma linnas igapäevaseks liiklemisvahendiks. Üldplaneering käsitleb jalgrattaliiklust puhkeotstarbelise avaliku ruumi osana. Jalgrattaga sõitmine on nii puhke-eesmärgil kui ka igapäevaelus oluliselt auditavam, kui tee kulgeb mööda haljasalasid ja pargiteid. Selleks, et liiklejad kasutaksid autode asemel rohkem jalgrattaid, tuleb esmalt luua eeldused ohutuks jalgrattaliikluseks. Korras tänavad, liikluse sujuv kulgemine, lühikesed ooteajad reguleeritud ristmikel, lihtne ja selge liiklusemärgistus — need on autojuhtidele olulised tegurid, et neil oleks rohkem võimalusi tähele panna jalgrattureid ja tänavat ületavaid jalakäijaid. Selline üksteisega arvestamine on suur reserv jalgrattaliikluse kasvamiseks, kuid eelkõige nõuab see vahendeid nii tänavavõrgu kui liikluskorralduse parandamiseks. Jalgrattaga liiklejate olulisemad sihtpunktid on lasteaiad, üldharidus- ja huvikoolid, spordiobjektid ning kaubanduskeskused, st ühiskondlikud hooned, mida suurem hulk linnakodanikke iga päev kasutab. Eesmärgiks on tagada mugav ja terviklik jalgrattasõidu võimalus linna eri piirkondade suuremate kaubandus-, teenindus- ja sotsiaalhoonete vahel ning side puhkealadega. Vajalik on välja arendada ülelinnaline kergliiklusteede võrgustik.

Vajalik on jätkata senist restaureerimistoetuste süsteemi, mis tagab nii mõnegi ajaloolise hoone või linnaruumis nähtava väärtusliku detaili säilimise või restaureerimise. Olulise tähtsusega on vanalinna hoonete omanike tunnustamine muinsuskaitse väärtuste säilitamisel. Vajalik on jätkuv muinsuskaitsealane selgitustöö ning jätkuv kinnistuomanikele suunatud koolituste korraldamine. Väga olulise

tähtsusega on lossivaremete konserveerimise jätkamine ning vanalinna tänavate uuendamise ning linnamüüri konserveerimise, eksponeerimise ja markeerimise jätkamine.

Head eeldused ettevõtluse arenguks ja kasvuks

Eesmärgiks on Viljandi linna arendamine tervikliku, atraktiivse ja inimesekeskse elukeskkonnana, mis loob eeldused, et haritud ja ettevõtlikud tööealised inimesed eelistaksid Viljandit elu- ja töökohana. Kasvav elukeskkonna kvaliteet soodustab sissetulekut ja tagasissetulekut ning ettevõtluse kasvu ja kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomist.

Hästi toimiv ettevõtlussektor tagab linnale kvaliteetsete avalike teenuste pakkumiseks ja ettevõtlustingimuste pidevaks arendamiseks vajaliku tulubaasi ning loob uusi ja kõrgema sissetulekuga töökohti.

Kohanemiseks muutuva majanduskeskkonnaga ja tagamaks turunõudlusele vastavat kvalifikatsiooni rakendatakse koostöös riigi- ja erasektoriga meetmeid tööealise elanikkonna ümber- ja täiendõppeks.

Omavalitsuse tegevusvaldkonnad edendavad kaudselt ettevõtlust:

- 1) kasvatus, haridus ja kultuuritöö valmistavad inimese ette iseseisvaks eluks ning kindlustavad ettevõtluse kvaliteetse töötajaskonna ja ettevõtjatega;
- 2) spordirajatiste arendamine ja liikumisharrastust soodustavate tegevuste läbiviimine vähendavad ettenägematuid kulusi tööjõule;
- 3) sotsiaalse turvalisuse tagamine vähendab töömoraali madaldavaid sotsiaalseid ja psühholoogilisi pingeid.

Linna eestvedamisel jätkub tööstusalade väljaarendamine eesmärgiga uute ettevõtete ja uute töökohtade loomise võimaldamiseks. Ettevõtlusalade infrastruktuur, linna hea maine ning koostöö omavalitsuste, riigi ja rahvusvahelisel tasandil soodustab ettevõtete arengut.

Kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomist soodustab inseneriharidusega tööjõu olemasolu. Et tekitada noortes huvi inseneriteadustes kõrghariduse omandamise vastu, tuleb panustada noorte suuremasse kaasatusse tehnoloogia-, loodus- ja täppisteaduste valdkonda nii hariduse, noorsootöö kui huvitegevuse kaudu. Omavalitsus peab vajalikuks põhikoolides ettevõtlikkuse õppe arendamist ning toetab koole selles.

Paindlikud ja inimese vajadusi arvestavad õppimisvõimalused kogu elu jooksul

Haridusvaldkonna tähtsamad eesmärgid on kaasaegse, mitmekülgse ja kvaliteetse hariduse võimaldamine munitsipaal- ja alushariduses ning laste päevahoiu-teenuse tagamine. Tähtis on samuti mitmekesise huvihariduse ja huvitegevuse võimaldamine ja huvialade arendamine.

Paindlik ja inimese vajadusi arvestav haridusvõrk annab õppijatele ettevalmistuse elus toimetulekuks ning töösused ja tööharjumused. Viljandi võimaldab tunnustatud haridust alusharidusest kõrghariduseni. Tugev alus- ja põhihariduse baas annab õppijatele hea ettevalmistuse haridustee jätkamiseks gümnaasiumis, kutseharidusasutustes ja kõrgkoolides.

Alushariduse andmise ja päevahoiuteenuse osutamisega on loodud tingimused laste eakohase arengu toetamiseks ning sellega soodustatakse lapsevanemate töötamist ning perede toimetulekut. Eesmärgiks on koolieelsete lasteasutuste ajakohastamine ja arendamine, olles paindlik lähtuvalt nõudlusest uute rühmade avamiseks.

Kvaliteetse põhihariduse aluseks on tugevad põhikoolid, mis rakendavad uudseid metoodikaid ja tagavad igale õppijale nüüdisaegse, turvalise ning tema võimeid, vajadusi ja individuaalseid valikuid arvestava õpikeskkonna. Oluline on, et haridusasutustes töötab motiveeritud ja professionaalne personal ning vajalik on panustada õpetajate ja noortega tegelevate spetsialistide teadmiste ja oskuste ajakohastamisse.

Huvihariduse, huvitegevuse ja noorsootöö võimalused pakuvad mitmekesiseid eneseteostuse ja vaba aja veetmise viise, et noor saaks lähtuvalt oma tugevustest individuaalselt areneda. Täiskasvanute täiend- ja ümberõpe on osa elukestvast õppest, kus inimeste toimetulek ja edukus sõltub üha enam oskusest võtta vastu uusi väljakutseid, õppida ja õpitut rakendada.

Kultuuriline mitmekesisus ja traditsioonide hoidmine

Olles avatud ja arenev, eripalgelise ning traditsioonidega kultuurieluga linn, kus on tagatud võimalused kultuuri loomiseks, tarbimiseks ja edasikandmiseks, on kultuurivaldkonna eesmärgiks kultuurilise mitmekesisuse ja traditsioonide hoidmine. Viljandi linn hindab professionaalse kultuuri arengut linnas ning tagab kultuurilise huvitegevuse võimalused ning toetused kodanikuühendustele.

Jätkatakse kultuuri-, mälu- ja vabaajasaatuste ja nende hoonete arendamist tagamaks paremaid võimalusi kultuuri loomiseks ja tarbimiseks, rakendades innovaatilisi lahendusi ning tuginedes traditsioonidele ja kogemustele. Asutuste tegevus peab toimuma selgelt kokku lepitud alustel vältimaks dubleerimist, toetudes koostööle ning soodustades pidevat arengut vastavalt sihtrühmade muutuvatele vajadustele. Teenuste arendamisel on tähtis lähtumine turunõudlusest ja valitsevatest trendidest.

Olulise tähtsusega on eesti kultuuri ja keele väärtustamine. Kultuurielu elavdamise ja rikastamise eelduseks on rahvusvaheline suhtlus, kultuurivahetus ja kogemuste vahetamine.

Rahvastiku vähenemise peatamisel on oluline toetada ühiskondlikult aktiivseid ja arengut vedavaid noori, kelle edaspidiseid valikuid kuhu elama asuda, kodu luua ja kus lapsi kasvatada saab suunata tervikliku, atraktiivse ja inimesekeskse elukeskkonna loomisega. Noori kaasatakse planeerimisse, otsustustesse ja erinevatesse tegevustesse.

Mitmekesised tegevusvõimalused ja elamusterohke spordielu

Spordivaldkonnas on eesmärgiks elanikele tänapäevaste võimaluste pakkumine elamusterohketest spordisündmustest osasaamiseks ja liikumisharrastusega tegelemiseks.

Viljandi on sportlik ja tervislik linn. Sportlikud eluviisid panustavad rahvatervise edendamisse ja seeläbi tervena elatud aastate pikendamisse. Prioriteediks on noortesporti toetamine ja liikumisvõimaluste soodustamine koolides ja lasteaedades. Olulisemateks väljakutseteks on koolistaadionide ja spordiväljakute korrastamine, saavutussportlaste toetamine, tervisespordi edendamine ja spordibaaside kvaliteedi säilitamine ja parandamine.

Sportimispaikade arendamise jätkamine loob paremad tingimused nii tiptasemel treeningute läbiviimiseks kui ka liikumisharrastusega tegelejatele. Sporditaristu arendamine koostöös erasektoriga mitmekesistab sportimisvõimalusi.

Eluterve, abistatud ja hoitud viljandlane

Sotsiaalhoolekande sihtrühmadeks on lastega pered, eakad, erivajadusega inimesed ja toimetulekuraskustes isikud. Peamised tegevused sotsiaalse toimetuleku tagamiseks on ennetus- ja teavitustöö ning sotsiaaltoetuste ja –teenuste arendamine. Teenuste ja toetuste arendamisel on oluline arvestada sihtgrupi individuaalseid vajadusi ning olla paindlik. Sotsiaalteenused on kvaliteetsed ja kõigile abivajajatele kättesaadavad. Sotsiaalvaldkonna arendamise eesmärgiks on inimeste elukvaliteedi ja iseseisva toimetuleku parandamine. Rahvatervise valdkonna eesmärgiks on laste tervisliku ja turvalise arengu ning tervist toetava keskkonna tagamine ja tervislike eluviiside soodustamine.

Lastega perede iseseisvaks toimetulekuks arendab linn lastele ja peredele vajalikke ja kättesaadavaid teenuseid. Sotsiaalsete probleemide ennetamiseks suurendatakse koostööd laste ja noortega tegelevate asutuste vahel. Eakate hoolekande valdkonnas on peamiseks eesmärgiks aidata inimestel võimalikult kaua elada oma kodus ning elada täisväärtuslikku elu. Erivajadustega inimeste iseseisva toimetuleku tagamiseks osutatakse erinevaid teenuseid.

VILJANDI LINNA ARENGUKAVA 2020-2025

Viljandi linna arengukava 2020-2025 koosneb ülevaatest rahvastiku suundumustest ja peatükkidest valdkondade kaupa. Igas peatükis on toodud valdkonna lähtepositsioon 2019, arenguvajadused, arengueesmärgid, mõõdikud ja tegevuskava.

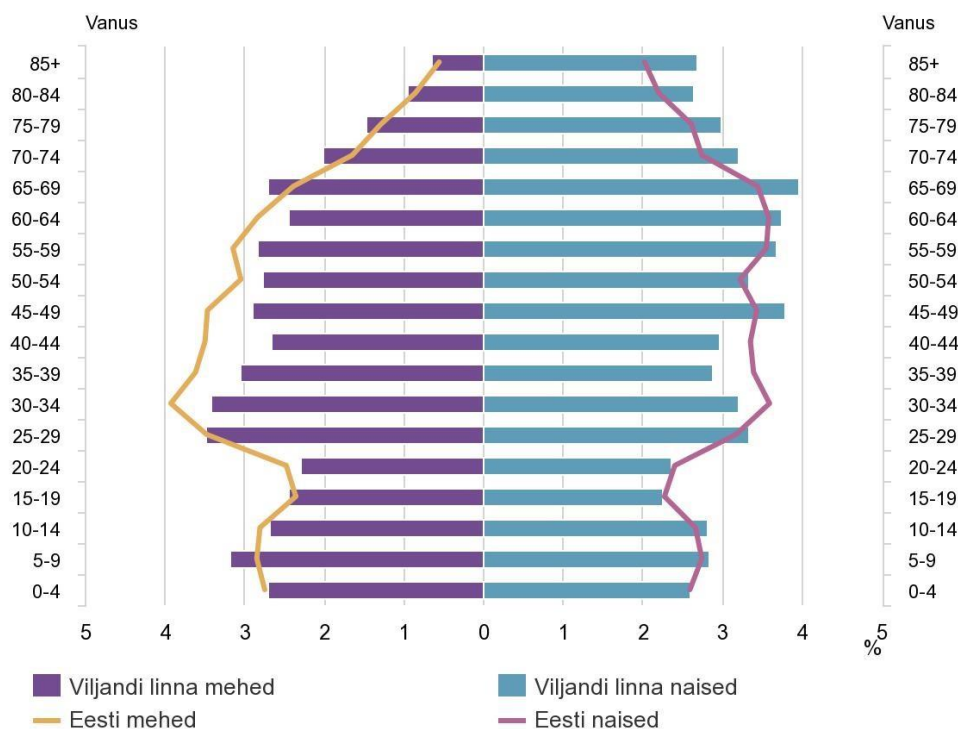
Viljandi linna rahvastik

Elanike arvu poolest on Viljandi linn suuruselt kuues linn Eestis. 1989. aasta rahvaloenduse andmetel oli Viljandi linna alalise rahvastiku arvuks 23080 ning 2000. aasta rahvaloenduse andmetel 20756.

2019. aasta 01. jaanuari seisuga on Statistikaameti andmetel Viljandi linna rahvaarv 17407.

Terve Eesti üheks suurimaks väljakutseks on kohanemine rahvastiku vähenemise ja vananemisega. Nagu enamikes Eesti piirkondades, on elanike arv langenud ka Viljandi linnas. Viljandi linna rahvastikuarengu strateegiliseks eesmärgiks on Viljandi linnas elavate inimeste elukvaliteedi tõstmine ja rahvastiku vähenemise peatamine.

Viljandi linna rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2019

Allikas: Statistikaamet

Vanusestruktuuri muutuse mõjusid sotsiaalvaldkonnale ja majanduselule saab hästi iseloomustada kahe indeksi abil:

- Ülalpeetavate määr iseloomustab mitu ülalpeetavat tuleb ühe tööealise elaniku kohta. Statistikaameti andmetel (01.01.2019) on indeksi väärtuseks 67 ning see kasvab.
- Demograafiline tööturusurve indeks iseloomustab tööturule sisenejate ja tööturult lahkujate suhet. Statistikaameti andmetel (01.01.2019) on indeksi suurus 0,91 ning alates 2017. aastast on positiivne selle suurenemine. Indeksi väärtus alla 1 on tekitanud olukorra, kus ettevõtluse arenguks ei jätku tööjõudu ja tööjõudu ei pruugi jätkuda ka olemasoleva ettevõtluse säilitamiseks.

1. VÕIMEKAS, KAASAV JA TARK VILJANDI LINN

Peatükis käsitletakse linna juhtimise, innovatsiooni ja targa linna põhimõtete rakendamise ning kodanikuühiskonna suundumusi ja arenguvajadusi.

1.1. Lähtepositsioon 2019

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel korraldab kohalik omavalitsus Viljandi linnas sotsiaalteenuste osutamist, sotsiaaltoetuste ja muu sotsiaalabi andmist, eakate hoolekannet, kultuuri- spordi- ja noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist, linnasisest ühistransporti ja linna tänavate ehitamist ja korrashoidu ning tagab linna omanduses olevate koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide ja huvikoolide, raamatukogude, spordibaaside, turva- ja hooldekodude ning teiste kohalike asutuste ülalpidamise.

Viljandi linn on investeerinud eelnevatel arengukava perioodidel linnaeelarve ning Euroopa Liidu vahendeid ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide arendamiseks, keskkonnakaitse ning jäätmekäitluse tingimuste parandamiseks, haridus-, spordi- ja kultuuri- ning sotsiaalteenuste pakkumise tingimuste parandamiseks. Arendatud on ettevõtluspiirkondi, et tagada soodsamad tingimused piirkonnas tegutsevatele ettevõtjatele ja soodustada uute töökohtade loomist.

Viljandi linna esinduskogu, Viljandi Linnavolikogu on 27-liikmeline. Kohaliku elu küsimuste arutamiseks on moodustatud 6 alatist komisjoni: revisjonikomisjon, eelarve- ja arengukomisjon, hariduskomisjon, kultuurikomisjon, majanduskomisjon ja sotsiaalkomisjon. Linnavolikogu ajutiste komisjonidena tegutsevad Viljandi Noortevolikogu ja Viljandi Seenioride Nõukoda.

Viljandi Linnavalitsus on 8-liikmeline: linnapea, 2 abilinnapead ja 5 linnavalitsuse liiget. 01.05.2019. aasta seisuga töötab Viljandi linna ametiasutuses linnapea, 2 abilinnapead, 43 ametnikku ja 16 töötajat.

Linnavalitsus on meedia ja üldsusega suhtlemisel avatud. Üks kord kuus ilmub Linnaleht. Kuku raadio saade „Linnatund“ on eetris üks kord nädalas neljapäeviti ning kajastab Viljandi Linnavalitsuse ametite ja allasutuste tegevust. Kasutusel on linna ühtne dokumendihaldussüsteem Amphora, iseteeninduskeskkond Spoku. Linnavalitsuse hallata on linna koduleht ja sotsiaalmeedia kontod. Linnaelanikel on võimalik kasutada mitmeid e-teenuseid.

Alates 2015. aasta eelarve menetlemisest rakendatakse kaasava eelarvestamise põhimõtteid. Kaasava eelarve menetluse eesmärkideks on parandada kogukonna arusaama linnaeelarvest ja selle kujunemisest, parandada kogukondadevahelist koostööd ja viia ellu mõni uus idee või leida lahendus mõnele olulisele valupunktile linnas. Kaasava eelarve mahuks on seni olnud kuni 30 000 eurot.

1.2. Arenguvajadused

- Avaliku teenuse tööprotsesside tõhustamine halduskoormuse ja bürokraatia vähendamiseks.
- E-teenuste osakaalu suurendamine.
- Uuenduslike lahenduste kasutuselevõtt avaliku teenuse pakkumisel.
- Linnaelanike teavitamine ja kaasamine otsustusprotsessidesse.
- Kodanikuühiskonna arengu toetamine ja koostöö suurendamine vabaühendustega.
- Tõhusam koostöö teenuste pakkumisel teiste Viljandimaa omavalitsustega.

- Linna positiivse kuvandi parem ärakasutamine kohanemisel muutustega rahvastikus. Seniste linna arengutega on loodud lapsedõbraliku linna ning hea elamis- ja töötamiskoha kuvand, mida on vaja veelgi enam rõhutada.
- Linnameedia rolli suurendamine elanike teavitamisel ja kaasamisel.

1.3. Arengueesmärgid

- Viljandi linn on jätkusuutlik ja koostööaldis omavalitsusüksus, mida juhitakse teadmispõhiselt ja kompetentselt, olles inimesekeskne ja avatud.
- Targa linna põhimõtete rakendamine erinevates linnaelu valdkondades.
- Kaasaegne IT-taristu ja kasutajate vajadustele vastavate e-teenuste pakkumine.
- Toimiva koostöö tihendamine ning maakonnakeskuse rolli täitmine.
- Linnaelanikud osalevad aktiivselt linna elu edendamisel. Kaasamissüsteem tagab kõikide oluliste huvipooltega arvestamise ja nende rahulolu kaasatusega.
- Viljandi linna positiivse kuvandi säilitamine ja arendamine.

1.4. Mõõdikud

Näitaja	2017	2018	2019	2025	2030 +
Rahvaarv (rahvastikuregister)	17958	17758	17602	säilib	kasvab
Loomulik iive*	-83	-49		positiivne	positiivne
Sisseränne*	690	709		kasvab	kasvab
Väljaränne*	787	776		väheneb	väheneb
0-18 aastaste osakaal rahvastikust (rahvastikuregister)	21,34 %	20,34 %	20,45 %	>22	>23
Demograafiline töötururindeindeks**	0,89	0,90	0,91	1	1
Kandidaatide arv ühele volikogu liikme kohale KOV volikogu valimistel	6,3	-	-	kasvab	kasvab
Valimisaktiivsus KOV volikogu valimistel	50,6	-	-	kasvab	kasvab
Kaasava eelarve maht €	30000	30000	30000	50000	50000
Kaasava eelarve menetluses esitatud ettepanekute arv	19	23		kasvab	kasvab
Kaasava eelarve hääletamisel osalenute arv	553	904		kasvab	kasvab
Elanike rahulolu avalikkuse informeerimisega (5 palli skaalal)	-	-	3,297	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu avalikkuse kaasamisega otsustusprotsessidesse (5 palli skaalal)	-	-	2,906	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu vabaühenduste tegevusega (5 palli skaalal)	-	-	3,431	kasvab	kasvab

Elanike rahulolu linnaosade arenguga (5 palli skaalal)	-	-	3,000	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu kogukondadega ja kogukondliku arenguga (5 palli skaalal)	-	-	3,244	kasvab	kasvab

* Statistikaameti andmed

** Demograafiline töötururindeks – eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5–14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55–64-aastased) suhe. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb.

1.5. Tegevuskava 2020-2025 / Arengustrateegia 2030+

Alapeatükis on kajastatud arengukava 2020-2025 tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud aasta/pidev ja arengustrateegia 2030+ tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud *perspektiivne* (märgitud *kursiivis*).

	Tegevus	Tegevuse selgitus	Elluviimine
Meede 1 Jätkusuutlik, teadmispõhine ja kompetentne linna juhtimine			
1.1.	Hea ja vajaliku avaliku teenuse pakkumine	Avalik teenus on seaduslik, inimesekeskne, usaldusväärne, asjatundlik, erapooletu, läbipaistev ja arusaadav. Asjaajamine on korrektne, sõbralik ja mugav.	Pidev
1.2.	Ametnike ja töötajate kompetentside tõstmine	Tagatakse süsteemne ja eesmärgipärane ametnike ja töötajate koolitus- ja arendustegevus.	Pidev
1.3.	Ametikohtade analüüsi läbiviimine	Viiakse läbi ametiasutuse töökorralduse ja ametikohtade analüüs ning selle alusel korraldatakse lähtuvalt töö spetsiifikast ja eesmärkidest.	2020
Meede 2 Targa linna põhimõtete rakendamine, kaasaegse IT-taristu arendamine ja kasutajasõbralike e-teenuste pakkumine			
2.1.	Targa linna arendamise kontseptsiooni väljatöötamine ja rakendamine	Targa linna arendamise kontseptsiooni väljatöötamine koostöös erasektori ja ekspertidega.	2021-2022
		<i>Targa linna arendamise kontseptsiooni rakendamine koostöös erasektoriga</i>	<i>Perspektiivne</i>
2.2.	IT-kompetentsikeskuse loomine ja arendamine	Linna asutuste IT vahendite soetamise ja haldamise ühtsete põhimõtete väljatöötamine ja elluviimine.	2020
2.3.	E-teenuste arendamine	Võetakse kasutusele parimad praktikad või töötatakse välja kasutajate vajadustele vastavad e-teenused elanikkonnale teenuste pakkumiseks ja toimingute läbiviimiseks.	Pidev
2.4.	Andmekogude arendamine, aktualiseerimine ja ühildamine ning kasutatavuse suurendamine	Viiakse läbi kasutusel olevate andmekogude inventuur.	2020-2021
		Arendatakse andekogusid neid aktualiseerides ja ühildades ning suurendatakse andmekogude kasutatavust.	Pidev

2.5.	Iga-aastased ajurünnakud uute lahenduste leidmiseks	Korraldatakse ajurünnakuid eesmärgiga leida parimaid lahendusi teenuste pakkumiseks, linna turundamiseks ja uute e-teenuste leidmiseks.	Perspektiivne
2.6.	5 G võrgu arendamisele kaasaaitamine	Otsitakse võimalusi kogu linna katva 5G võrgu rakendamisele kaasaaitamiseks ja võimaliku rahvusvahelise pilootprojekti võimalik käivitamiseks.	Perspektiivne
Meede 3 Toimiva koostöö tihendamine teiste kohalike omavalitsustega ning maakonnakeskuse rolli täitmine			
3.1.	Osalemine omavalitsuste koostööorganisatsioonide töös	Viljandi linn osaleb liikmena Viljandimaa Omavalitsuste Liidu, Viljandimaa Ühistranspordikeskuse, Eesti Linnade ja Valdade Liidu töös.	Pidev
3.2.	Koostöö arendamine Viljandimaa kohalike omavalitsustega	Ühiste koostöövormide, ametite, asutuste käivitamine ja arendamine Viljandi valla ja maakonna teiste omavalitsustega.	Pidev
3.3.	Maakonnakeskuse kohaliku omavalitsuse rolli täitmine	1. jaanuarist 2018 täidab Viljandi linn kui maakonnakeskuse omavalitsus maavalitsuse pädevuses olnud perekonnaseisutoimingute teostamise ülesandeid, Riigikogu ja Euroopa Parlamendi valimiste läbiviimisega seotud ülesandeid ning asendus- ja järelhooldusteenuse rahastamise ja teenuse lepingute sõlmimise ning alaealiste õigusrikkujatega seotud tegevusi.	Pidev
3.4.	Kogemuste jagamine	Linna erinevate valdkondade kogemuste jagamine teistele omavalitsustele.	Pidev
3.5.	Tegevus piirkonna huvide esindajana	Aktiviseeritakse koostööd eesmärgiga Suur-Viljandimaa toimimiseks.	Perspektiivne
Meede 4 Linnaelanike ja ühenduste kaasamine ning tunnustamine			
4.1.	Linnaelanike kaasamine läbi küsitluste korraldamise	Vähemalt üks kord nelja aasta jooksul korraldatakse küsitlus, mille käigus selgitatakse linnaelanike rahulolu erinevate linnaelu valdkondadega ning oodatakse ettepanekuid muudatusteks tegemiseks.	2022
4.2.	Kaasava eelarve protsessi jätkamine ja arendamine	Jätkatakse kaasava eelarve menetluse läbiviimist ja arendamist eesmärgiga parandada kogukonna arusaama linnaeelarvest ja selle kujunemisest, parandada kogukondade-vahelist koostööd ja viia ellu mõni uus idee või leida lahendus mõnele olulisele valupunktile linnas. Kaalutakse võimalusi kaasava eelarve protsessi täiustamiseks.	Pidev
4.3.	Linnaosade ja kogukondade kaasamine otsustusprotsessidesse	Linnaosades korraldatakse rahvakohtumisi linna juhtidega rahvakohtumisi.	2020-2025

4.4.	Korteriühistute ja kogukondade toetamise programm „Õue- ja haljasalad korda“	Töötatakse välja korteriühistute ja kogukondade ettevõtmiste toetamiseks programm „Õue- ja haljasalad korda“.	2020-2021
		Rakendatakse programmi „Õue- ja haljasalad korda“.	Alates 2021
4.5.	Tunnustamine ja tänuürituste korraldamine	Tunnustatakse vabaühendusi, eraisikuid, linnale oluliste sündmuste korraldajaid jt isikuid.	Pidev
Meede 5 Viljandi linna positiivse kuvandi säilitamine ja arendamine			
5.1.	Linna mainekontseptsiooni rakendamine	Viljandi linna visuaalse identiteediga kujundust kasutatakse linna trükistel, veebikanalites ja mujal.	Pidev
5.2.	Linna mainekampaaniate väljatöötamine ja läbiviimine	Jätkatakse uute kampaaniate väljatöötamist, mis on suunatud linna kui lapsesõbraliku linna ning hea elamis- ja töötamiskoha kuvandile.	Pidev
5.3.	Linnameedia arendamine	Jätkatakse Linnalehe väljaandmist ja arendamist, linnatundi raadios, info edastamist linna sotsiaalmeediakanalite kaudu Facebookis ja Instagramis.	Pidev
5.4.	Infomaterjalide koostamine ja levitamine	Linna pakutavate teenuste ja toetuste ning toimingute kohta avaldatakse infot, sh linna veebilehel.	Pidev
5.5.	Viljandis elamise ja elama asumise väärtustamine	Viljandi linnaga seotud edulugude märkamine, nende levitamine ja kasutamine linna mainekampaaniates.	Pidev
5.6.	<i>Viljandi kiipkaardi kasutuselevõtt</i>	<i>Töötatakse välja Viljandi kiipkaardi kontseptsioon ning kasutusvõimalused.</i>	<i>Perspektiivne</i>
5.7.	<i>Ühistrundusürituste korraldamine</i>	<i>Korraldatakse ühistrundusüritusi piirkonna tutvustamiseks investeerimis-, elamis-, töötamis- ja õppimiskohana.</i>	<i>Perspektiivne</i>
5.8.	<i>Viljandisse tööle ja elama! kampaaniate läbiviimine</i>	<i>Linna elanike arvu suurendamise eesmärgil ja kvalifitseeritud tööjõu puuduse leevendamiseks viiakse läbi kampaaniaid Viljandisse elama ja tööle asumiseks.</i>	<i>Perspektiivne</i>

Kui aja maha võtmiseks minna õhtul linna jalutama, on võimalik mõtteid mõlgutades liikuda lühikese ajaga kärarikastelt tänavatelt vaiksesse lossimägedesse. Retke käigus saab imetleda nii hubast kesklinna arhitektuuri kui ka tänapäevaseid ehitisi. Linn liigub omas rütmis ning erinevalt suurlinnadest, on võimalik selle rütmiga kaasa liikuda.

2. SÄÄSTEV JA ROHELINE VILJANDI LINN

Peatükis käsitletakse looduskeskkonna suundumusi ja arenguvajadusi. Valdkondlikult kajastatakse jäätmekäitluse, saaste vähenemise, bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse, haljastuse ning energiatõhususe teemasid.

2.1. Lähtepositsioon 2019

Viljandi linn on looduslikult mitmekesise maastiku ja rikkaliku loodusega ala. Viljandi linna loodusliku keskkonna hetkeseis on hea. Probleemidena on arengukava töörühma poolt ja elanike küsitluses välja toodud veekogude olukord, õhusaaste ja jäätmete liigiti kogumise võimalused.

Viljandi linn asub Sakala kõrgustiku põhjaosal ning linna territooriumi suuruseks on 14,65 km².

Viljandi lõunapiiriks on Viljandi järv. Linna piiresse jäävad ka Valuoja oja koos mitmete paisutatud veekogudega ja Uueveski oja. Viljandi järve suubuvad Uueveski oja ja Valuoja oja ning arvukalt allikaid. Valuoja oja läbib Viljandi linna, oja paisutamise tulemusel on tekkinud Paala paisjärv ja mitmed väiksemad tiigid, mis ilmestavad Valuoja orgu. Järve edelapoolselt küljelt voolab välja Pärnu jõgikonda kuuluv Raudna jõgi. Viljandi järv kuulub Euroopa Liidu Natura loodusalade nimestikku Viljandi loodusala, mille kaitse-eesmärk on looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitse. Viljandi järve supelrand on elupaigaks Eesti punase raamatu 3. kategooriasse kuuluvale rohevetikale järvepall.

Looduslikult mitmekesise maastiku, kompensatsioonialade ja haruldaste liikide elu- ja kasvupaikade kaitseks on moodustatud Viljandi järve, Viljandi järve kaldaid ja Viljandi Lossiparki hõlmav Viljandi maastikukaitseala.

Viljandi linna haljastu arendamise eesmärgid ja tegevussuunad aastani 2030 on määratletud Viljandi linna haljastuse arengukavas 2019-2030. Viljandi linnas on avalikke haljasalasid 417,9 ha, millest 204,8 ha on regulaarselt hooldatavad ja 86,5 ha on linnametsade all. Elamukvartalites asub 70,9 ha haljasalasid. Viljandi linna pindalast moodustavad haljasalad 29%. Linna territooriumil on 5 kalmistut: Metsakalmistu, Toome kalmistu, Hiie kalmistu, Pauluse koguduse kalmistu ja Vana kalmistu.

Jäätmemajandust reguleerib Viljandi linna jäätmekava 2015-2020. Olmejäätmete vedu linnas toimub korraldatud jäätmeveona. Perioodil 01.04.2017-31.03.2020 teostab korraldatud olmejäätmevedu Eesti Keskkonnateenused AS. Jäätmete taaskasutamise korraldamine linna territooriumil on pidev protsess ning sõltub Euroopa Liidu nõuetest, mille kohaselt aastaks 2020 on eesmärgiks suunata 50% olmejäätmeid ringlusse, aastal 2025 55%, aastal 2030 60% ja aastal 2035 vähemalt 65%. On laiendatud avalike pakendikogumise konteinerite võrgustikku. Inimesi teavitaks vajadusest jäätmeid sorteerida.

2.2. Arenguvajadused

- Viljandi kolm suurt haljastuse koridori – Viljandi järve, Valuoja ja Uueveski oja org – säilitamine koos oma mitmekesise maastiku ja ökosüsteemiga. Elukeskkonna kujundamisel arvestamine olemasolevate väärtustega, nende säilitamine ja lisaväärtuste loomine uute lahenduste väljatöötamisel. Prioriteediks on ökoloogiliselt toimiva rohestruktuuri arendamine, väärtuslike rohestruktuuri osade sidususe tagamine ja loomine.
- Rohe- ja puhkealade võrgustiku parendamine lähtudes erinevate sihtgruppide vajadustest.
- Veekogude huvipakkumaks ja avatumaks muutmine. Nende üldise hea olukorra säilitamiseks jätkata veetaimestiku niitmise, põhjasetetest puhastamise ja kaldaalade korrastamisega. Veekogude rannaaladel korrashoiu tagamine ja nende laiendamine.
- Õhusaaste vähendamiseks uute kergliiklusvõimaluste loomine ja säästlike liikumisviiside osakaalu tõus.

- Õhu kvaliteedi parandamine ahiküttega hoonete piirkondades.
- Jäätmete liigiti kogumiseks võimaluste mitmekesistamine ja elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine.
- Kinnistuomanike teavitamine nende kohustustest kinnistuga piirnevate kõnniteede hooldamisel.
- Taastuvenergia suurem kasutamine linnale kuuluvates hoonetes ning elanikkonna teavitamine taastuvenergia kasutuselevõtu võimalustest.

2.3. Arengueesmärgid

- Puhta looduskeskkonna säilimise ja jätkusuutlikkuse tagamine ning selle arukas majandamine.
- Hooldatud rohe- ja puhkealade võrgustik.
- Jäätmetekke vähendamine ja elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine.
- Säästlike liikumisviiside kasutuselevõtu suurenemine ja keskkonnasäästliku transpordi kasutuselevõtu soosimine.
- Taastuvenergia laiem kasutamine ja energiasäästu põhimõtete rakendamine.

2.4. Mõõdikud

Näitaja	2017	2018	2019	2025	2030+
Rohe- ja haljasalade pindala elaniku kohta m ²			23,7 m ²	säilib	säilib
Segaolmejäätmete teke elaniku kohta aastas kg	292	307		kahaneb	kahaneb
Taaskasutatavate jäätmete ringlussevõtt				kasvab	kasvab
Elanike rahulolu jäätmekäitluse valdkonnaga (5 palli skaalal)	*	*	3,491	kasvab	kasvab

2.5. Tegevuskava 2020-2025/ Arengustrateegia 2030+

Alapeatükis on kajastatud arengukava 2020-2025 tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud aasta/pidev ja arengustrateegia 2030+ tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud *perspektiivne* (märgitud *kursiivis*).

	Tegevus	Tegevuse selgitus	Elluviimine
Meede 6 Puhta looduskeskkonna hoidmine. Looduskeskkonna ja linnaruumi arukas hooldamine.			
6.1.	Haljastu arengukava 2019-2030 elluviimine	Haljastu arengukava määratleb linna haljastu prioriteetidid ja eesmärgid aastani 2030 ning vajalikud tegevused ja ressursid eesmärkide saavutamiseks ja tegevuskava.	Pidev
6.2.	Heakorrakonkursside läbiviimine	Töötatakse välja heakorrakonkursside läbiviimise põhimõtted ja viiakse läbi iga-aastased heakorrakonkursid.	Alates 2020

6.3.	Lossipargi arendamine	Lossipargi rekonstrueerimisprojekti lõpuleviimine.	Pidev
6.4.	<i>Lastepargi uuendamine</i>	<i>Lastepargi rekonstrueerimisprojekti elluviimine, mis hõlmab teekatete, valgustuse, purskkaevu ja mänguväljaku rajamist ning pargiinventari paigaldamist.</i>	<i>Perspektiivne</i>
6.5.	<i>Oru, Roosi ja Supeluse tn haljastuse rajamine</i>	<i>Arendustöödeks on lisaks haljastu arengukavas määratud tegevustele teekatete ja valgustuse rajamine ning pargiinventari paigaldamine.</i>	<i>Perspektiivne</i>
6.6.	<i>Järveotsa ribapargi ja alleede rajamine</i>	<i>Arendustöödeks on lisaks haljastu arengukavas määratud tegevustele kergliiklusteede, valgustuse, väikevormide ja pargiinventari paigaldamine.</i>	<i>Perspektiivne</i>
6.7.	<i>Männimäe ribapargi arendamine</i>	<i>Arendustöödeks on lisaks haljastu arengukavas määratud tegevustele kergliiklusteede, valgustuse, väikevormide ja pargiinventari paigaldamine.</i>	<i>Perspektiivne</i>
6.8.	Kalmistute hoolduskava väljatöötamine ja rakendamine	Töötatakse välja kalmistute hoolduskava ning selle alusel teostatakse hooldustöid.	Pidev
6.9.	<i>Valuoja oru kaasajastamine</i>	<i>Kavandatakse tegevused Valuoja oru kaasajastamiseks sh kõnniteede korrastamine, valgustuse rajamine.</i>	<i>Perspektiivne</i>
6.10.	Viljandi järve maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2011-2020 meetmete elluviimine	Arendatakse võimalusi rekreatsioonilisteks ja puhkeotstarbelisteks tegevusteks maastikukaitsealal ja teostatakse maastikukaitseala hooldustöid.	Pidev
6.11.	Harrastuskalastajatele püügivõimaluste tagamine ja kalavarude suurendamine	Harrastuskalastajate püügivõimaluste parandamiseks uuendatakse ja hooldatakse avalikke paadisildasid ja paatide vettelaskmise kohti, juurdesõiduteid, parklaid jm infrastruktuuri. Kalastiku paranemise ja tasakaalustamise huvides täiendatakse järve röövkalade maimudega. Igal aastal asustatakse Viljandi järve vähemalt 1000 röövkala maimu (haug või koha).	Pidev
6.12.	Veekogude hooldamine	Teostatakse veetaimestiku niitmist, vajadusel eemaldatakse setteid ja puhastatakse kaldaalasid suurtaimestikust.	Pidev
6.13.	Vabaõhu puhkamisalade kasutusvõimaluste mitmekesistamine	Hooldatakse ja uuendatakse veekogude kallastele rajatud piknikuplatse ja puhkekohti. Viljandi järve terviseraja ääres uuendatakse pinke ja prügikaste.	Pidev
6.14.	Lammaste karjatamine Lossipargis	Koostöös ettevõtjatega jätkatakse Lossipargis lammaste karjatamist.	Pidev
6.15.	Kinnistuomanike teavitamine nende kohustustest kinnistuga piirnevate kõnniteede hooldamisel	Teavitused kinnistuomanikele edastatakse linna kodulehekülje ja ajakirjanduse kaudu. Tõhustatakse järelevalvet kinnistuomanike kohustuste täitmise üle.	Pidev

Meede 7 Jäätmetekke vähendamine ja elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine			
7.1.	Viljandi linna jäätmekava 2015-2020 elluviimine ja uueks perioodiks jäätmekava koostamine	Jäätmekava on aluseks jäätmehoolduse korrastamiseks ning keskkonnaohutuma ja majanduslikult põhjendatud jäätmekäitluse edendamiseks. Koostatakse jäätmekava uueks perioodiks.	Pidev
7.2.	<i>Viljandi jäätmejaama kaasajastamine</i>	<i>Uuendatakse autokaal ning territooriumile rajatakse liigiti kogutud jäätmete ladustamiseks hall. Territoorium osaliselt asfalteeritakse. Olemasolev kompostimisväljak valmistatakse ette biolagunevate jäätmete kompostimiseks ning soetatakse selleks vajalik tehnika.</i>	<i>Perspektiivne</i>
7.3.	Korraldatud jäätmeveo teenuste kontsessiooni edasine rakendamine	2019. a alustatakse uue korraldatud jäätmeveo teenuste kontsessiooni ettevalmistamist. Kaalutakse võimalust biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete liigiti kogumise liitmiseks korraldatud olmejäätmeveoga.	Pidev
7.4.	Jäätmete liigiti kogumise võrgustiku arendamine	Suurendatakse eriliigiliste pakendite konteinerite hulka ning tagatakse heakord konteinerite ümbruses.	Pidev
		Luuakse võimalused linna allasutustes jäätmete liigiti kogumiseks. Allasutuste territooriumitele paigaldatakse jäätmete liigiti kogumise konteinerid. Paigaldatakse eraldi konteinerid pakendijäätmetele, vanapaberile, segaolmejäätmetele. Sõltuvalt biolagunevate jäätmete tekkekogusest ka konteinerid biolagunevatele jäätmetele.	Pidev
		<i>Otsitakse ja rakendatakse võimalusi linna territooriumil tekstiilijäätmete liigiti kogumise rakendamiseks.</i>	<i>Perspektiivne</i>
		<i>Toetatakse korteriühistuid eriliigiliste jäätmemahutite soetamisel ja jäätmemajade rajamisel.</i>	<i>Perspektiivne</i>
7.5.	Ülelinnaline tasuta aia- ja haljastusjäätmete vedu	Kaks korda aastas korraldatakse linna haldusterritooriumil olevate elamute (kortermajad, ridaelamud ja eramud), lasteaedade ning üldharidus- ja huvikoolide territooriumitelt haldajate või omanike poolt kogutud aia- ja haljastusjäätmete vedu.	Pidev
7.6.	Keskkonnateadlikkuse tõstmine elanikkonna hulgas	Teavitused elanikele edastatakse linna kodulehekülje ja ajakirjanduse kaudu.	Pidev
Meede 8 Saaste vähenemine			
8.1.	Kergliiklusvõimaluste propageerimine	Inimeste liikumisharjumusi kujundatakse kergliiklust propageerivate kampaaniate ja ürituste korraldamisega.	Pidev

8.2.	Keskkonnasäästliku ühistranspordi soodustamine	Koostöös Viljandimaa Ühistranspordikeskusega otsitakse võimalusi gaasibusside kasutuselevõtuks linnaliikluses.	Perspektiivne
8.3.	Rattaringluse arendamine	Koostöös turismiinfokeskuse ja kodanikuühendustega otsitakse võimalusi jalgrataste laenutusvõimaluste leidmiseks.	Perspektiivne
8.4.	Elektriautode laadimisvõrgustiku laiendamise motiveerimine	Vajaduse tekkimisel tehakse koostööd ettevõtjatega elektriautode laadimisvõrgustiku laiendamiseks.	Perspektiivne
Meede 9 Energiatõhususe põhimõtete rakendamine			
9.1.	Linnale kuuluvate hoonete energiatõhusaks muutmine	Hoonete rekonstrueerimisel või uusehitiste puhul järgitakse EL Hoonete Energiatõhususe direktiivi, millega on seatud hoonete energiatõhususe nõuded.	Pidev
9.2.	Taastuvenergia laiem rakendamine	Otsitakse võimalusi hoonetele päikesejaamade paigaldamiseks. Tutvustatakse taastuvenergia kasutamise võimalusi.	Perspektiivne
9.3	Taastuvenergia kasutuselevõtu soodustamine küttesüsteemide asendamisel	Töötatakse välja programmi põhimõtted, mille eesmärgiks on soodustada linnas olemasolevate küttesüsteemide asendamist taastuvenergial töötavate süsteemidega.	Perspektiivne

3. HUBANE JA TURVALINE VILJANDI LINN

Peatükis käsitletakse ehitatud keskkonna suundumusi ja arenguvajadusi. Valdkondlikult kajastatakse avaliku korra ja turvalisuse, tänavate, kõnniteede, kergliiklusteede, ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni, tänavavalgustuse, elamu- ja kommunaalmajanduse, kinnisvara, planeeringute teemasid.

3.1. Lähtepositsioon 2019

Ehitatud keskkond. Viljandi linn on hästi ja selgepiirilisel tsoneeritud linn, kus äri- ja tootmishoonete maa-alad, korruselamupiirkonnad ning väikeelamupiirkonnad on eraldatud. Linna tsoneerimist ja sihtotstarvete konflikti tekkimise vältimist toetab looduslik omapära, reljeef ja rekreatsioonialade rohkus.

Viljandi vanalinn võib inimliku mõõtkavaga ning linnaruumiliste ja ajalooliste väärtustega. Tänu vanalinnale tuntakse Viljandit hansalinnana, keskaegse kaubanduskeskusena. Vanalinn võeti muinsuskaitse alla 1977. aastal (kinnismälestis 27010) ning muinsuskaitseala kaitsereežiim ja kaitse eesmärgid on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 17.06.2004 määrusega nr 219 [Viljandi vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus](#). Viljandi vanalinna muinsuskaitseala haarab keskaegse linnasarase ja osa selle ümber kujunenud nn Viljandi vanalinna uuslinnast. Viljandi ajaloolise linnastruktuuri ja hoonestuse kaitsmiseks väärtustatakse ja hinnatakse enne II maailmasõda püsinud kruntide struktuuri ning püstitatud hoonete arhitektuurset väljanägemist. Uute hoonete püstitamisel on rakendatavaks põhimõtteks ajaloolise ja kaasaegse arhitektuuri teineteist täiendav ja rikastav sümbioos.

Viljandi linna üldplaneering on määratlenud linnas paiknevate väärtuslike alade säilitamiseks ja alade iseloomu tugevdamiseks hoonestatud miljööväärtuslike aladena 6 piirkonda: Vaksali tänav, Kantreküla, Tallinna tänav nn Ridaküla, Tartu tn – Carl Robert Jakobsoni tn piirkonna, Lina tänav, Uus-Peetrimõisa miljööväärtuslikud hoonestusalad. Lisaks miljööväärtuslikele hoonestusaladele käsitleb üldplaneering miljööväärtusliku alana Viljandi linna rohekoridori, mille moodustavad Viljandi järve ürgorg ning Valuoja ja Uueveski org.

Linnas on palju kõrgel kunstilisel tasemel linnaskulptuure, mis avavad nii linlastele kui ka külalistele linna ajalugu ning on tähelepanu- ja austusavalduseks mainekatele linlastele. Linna endiste juhtide mälestuse jäädvustamiseks on Viljandi raekoja ümbruses asuvatele istepinkidele paigaldatud metalltahvlid enne teist maailmasõda ametis olnud linnapeade nimedega.

Avalikke mänguväljakuid on linna territooriumil 11 - Ida tn, Lastepargi, ranna, Paala järve, Valuoja oru, Riia mnt 30, Riia mnt 17a, Toome 29, Riia mnt 67a, Riia mnt 83a mänguväljak ja rulapark.

Alustatud on linnaplaneerimise seisukohalt oluliste arendusprojektide elluviimist. Uue Viljandi haigla ja perearstikeskuse hoone ehitamisega kesklinna parandatakse teenuste kättesaadavust ning luuakse uus kvaliteet tervishoiuteenuste pakkumisel. 2016. aastal Eesti Arhitektide Liiduga koostöös läbi viidud Viljandi linnakeskuse uuendamise arhitektuurivõistluse eesmärgiks oli leida terviklik lahendus Viljandi linna peaväljakule ja kesklinna avalikule ruumile ning linnakeskuse ehitamine atraktiivsemaks ja inimsõbralikumaks. Vabaduse platsi ja linnasüdame tänavate kaasajastamine teostatakse 2020. aastal. Elamuehituse hoogustumiseks on alustatud Järveotsa linnaosa eramuarendusega, millega on kavandatud hoonestada 100 uut eramukrunti. Veekeskuse planeerimine ja ehitamine Viljandi järve äärde annab väljundi hoonestamata ala ja suurenevate liikumisvoogude kavandamisele ning loob eeldused teenuste kättesaadavuse parandamisele.

Tänavad. Viljandi tänavate kogupikkus on 98,6 kilomeetrit, millest 2,2 kilomeetrit on kruusakattega. Kokku on Viljandis 179 tänavat. Linna tänavate rekonstrueerimise aluseks on Viljandi Linnavolikogu 28. jaanuaril 2016 otsus nr 270 "[Viljandi linna tänavate sõidu- ja kõnniteede ehitustööde kava aastateks 2016-2022](#)." Tänavate hooldust teostatakse hoolduslepingu alusel. Tänavate seisukorda parandatakse igal aastal pindamise ja tänavate rekonstrueerimisega. Esmajärjekorras vajavad rekonstrueerimist peatänavad.

Kõnniteed ning kergliiklusteed. Kõnniteede kogupikkus on 108,3 kilomeetrit. Viljandi linnasiseseid vahemaid arvestades on elanikel võimalik liigelda jalgsi ja jalgrattaga töö, kooli ja kodu vahel. Jalgsi käimise ja jalgrattasõidu soodustamiseks vajab arendamist kergliiklusteede võrgustik.

Parkimine. Viljandi linnas on alates 2013. aastast parkimine tasuta. Suuremad parklad asuvad kaubanduskeskuste läheduses.

Ühisveevärk ja –kanalisatsioon. Ühisveevärki ja –kanalisatsiooni arendatakse [Viljandi linna ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2015-2027](#) (ÜVK) alusel. Viljandi linna ühisveevarustuses on kasutusel põhjavesi Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogumist Lääne-Eesti vesikonnas ja Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekogumist Devoni kihtide all Lääne-Eesti vesikonnas. Kinnitatud põhjavee tarbevarud Viljandi linna Tomuski veehaardes on stabiilse iseloomuga. Teenuse osutamisega tegeleb [aktsiaselts Viljandi Veevärk](#). Ühisveevärgi torustikke on üle 109 km, ühiskanalisatsiooni torustikke üle 104 km ning sademevee torustikke 22 km. Tuletõrjeveega varustamine toimub tänavahüdrantide kaudu.

Kaugküte. Viljandi linna energeetika arengukava aastast 2000 määratleb energeetika põhisuunad ja arendustegevuse. Kaugkütteteenust osutab [aktsiaselts ESRO](#). Ettevõttele kuuluvad katlamajad ja soojustorustikud. Kaugküttetorustikke on Viljandi linnas umbes 39 km. Kaugküttepiirkonnad on Paalalinn, Kesklinn ja Männimäe.

Gaasivarustus. Viljandi linna varustamiseks maagaasiga on rajatud Viljandi valda Vardi külla gaasijaotusjaam, mille läbilaskevõime on kuni 10 000 nm³/h ning jaamast väljuva gaasi rõhk kuni 3 baari. Kantreküla linnaosas on välja kujunenud lokaalse gaaskütte piirkond.

Elektrivarustus. Viljandit varustatakse elektriga Viljandi alajaama (110/35/15/6 kV) kaudu, mis saab toite ülekandevõrgust kolme 110 kV elektriliini kaudu. Elektrienergia jaotamine toimub pingetel 6 ja 0,4 kV. 6 kV jaotusvõrk saab toite kolmest punktist, lisaks ülalmainitule Valuoja ja Reinu 35/6 kV toitealajaamast. Linnas olevad tootmisalad on vajalike võimsustega tagatud ning varustuskindlus on samuti piisav.

Välisvalgustus. Tänavavalgustussüsteeme haldab [aktsiaselts Viljandi Veevärk](#), kelle eestvedamisel toimub uute energiasäästlike süsteemide paigaldamine.

Raudtee. Linnani ulatub Tallinn–Viljandi raudtee. Raudtee infrastruktuuri haldab Edelaraudtee, sõiduteenust pakub Eesti Liinirongide AS Elron.

Ühistransport. Viljandi maakonnas sh Viljandi linnas korraldab ühistransporti [mittetulundusühing Viljandimaa Ühistranspordikeskus](#).

Kinnisvara. Viljandi linna haldusalas on 77639,2 m² kinnisvara, millest 64694,2 m² moodustab omandis olev vara, 6907,6 m² välja üüritud vara, 4338 m² sisse renditav vara ning kasutusest maas on 1699,4 m². Omandisse kuuluvad haridus-, laste-, huvi- spordi- ja kultuuriasutuste hooned. Samuti moodustab märkimisväärse osa kogu portfelist elu- ja mitteeluruumid ehk korterid.

3.2. Arenguvajadused

- Tänavate ja ristmike sh peatänavate rekonstrueerimine ja remont.
- Ülekäiguradade ja –kohtade seisukord ning silmatorkavam märgistus.
- Aastaringse jalgsi käimise ja jalgrattasõidu soodustamine, milleks on vajalik tagada katkematute hooldatud ja turvaliste kõnniteede, jalgrattateede ja matkaradade olemasolu.
- Liikluse rahustamine kesklinna piirkonnas ja lasteasutuste piirkondades.
- Kõnniteede rekonstrueerimine ja hoolduse kvaliteedi parandamine.
- Järelevalve tõhustamine kõnniteede hooldamisel.
- Reoveesette haisu probleemi lahendamine.
- Sajuveetrasside planeerimine ja väljaehitamine.
- Linnale kuuluvate üüripindade võõrandamine ja sotsiaaleluruumide võrgustiku arendamine (Leola 12a eluruumid sotsiaalselt vähekindlustatud sihtgrupile).
- Kinnisvara rekonstrueerimisel ja haldamisel energiasäästlike lahenduste kasutamine ning energiasäästu müük.
- Linnaruumi muutmine sõbralikumaks ja hubasemaks – jalakäijate alad, parkimise korraldus, tasuline parkimine.
- Kesklinna hoone mudeli väljatöötamine - ärid, parkimiskorrus, elamispinnad.

- Koostöö tegemine riigiasutustega erinevate ennetusprogrammide rakendamisel ning elutähtsa teenuse osutamisel ja arendamisel.
- Elanike teadlikkuse tõus heakorra tagamisel sh kinnistutega piirnevate kõnniteede hooldamisel.
- Tõsta teadlikkust ajaloolise hoonestuse väärtustest ning sobilikest hooldus- ja renoveerimisviisidest hoonete korrastamisel.

3.3. Arengueesmärgid

- Puhas, turvaline ja hubane avalik ruum. Viljandi linna pargid ja haljasalad on hooldatud. Linnaruumis on piisavalt pinke, mänguväljakuid, dekoratiivhaljastust. Rikkaliku ajalooga linna vaatamisväärsused on eksponeeritud ja korras. Toimuvad heakorrakonkursid ja tunnustamised. Tõusnud on elanikkonna teadlikkus heakorra tagamisel ja hoonete korrastamisel.
- Mõistlik ja jätkusuutlik taristu arendamine. Viljandi linna taristu arendamine arvestab vajadusi ning loob võimalused linnas kui piirkonna tõmbekeskuses elanike arvu suurenemiseks, kvaliteetsete teenuste pakkumiseks ning innovaatiliste ideede rakendamisele. Taristu arendamisel on olulisel kohal energiasääst ja taastavenergia kasutamine. Nõudlik järelevalve tagab taristule pika eluea. Linna läbivad peamagistraalid on riiklikult rahastatud ning on tagatud turvaline liikluskorraldus.
- Linnaruumis toimivad koos ja tasakaalus erinevad liikumisvõimalused. Viljandi linna tänavad ja kõnniteed on heas korras, tolmuavad, valgustatud ning turvalised. Linnaosasid ühendab kergliiklusteede võrgustik. Mugav ja terviklik jalgrattasõidu võimalus linna eri piirkondade, suuremate kaubandus-, teenindus- ja sotsiaalhoonete vahel ning side puhkealadega. Kesklinna piirkonnas on mugavad parkimisalad ja jalakäijatele autovabad alad. Autovabad alad on kohandatud vabaõhuürituste ja –kaubanduse vajadustele.

3.4. Mõõdikud

Näitaja	2017	2018	2019	2025	2030+
Tänavate rekonstrueerimine km aastas	0,68	1,4	1	3	3
Kõnniteede rekonstrueerimine km aastas	1,5	2,0	1,0	5	5
Kergliiklusteede ehitamine km aastas		1,315	0,2	0,5	1
Järveotsa elamukruntide hoonestusõiguse seadmine	-	5	20	60	40
Mittevajaliku kinnisvara võõrandamine			20	20	20
Isikuvastaste kuritegude arv				kahaneb	kahaneb
Inimkannatanuga liiklusõnnetuste arv	12	15		kahaneb	kahaneb

Tulekahjude arv*	33	39		kahaneb	kahaneb
Elanike rahulolu Viljandi kui elukohaga (5 palli skaalal)	*	*	4,392	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu tänavate olukorraga (5 palli skaalal)	*	*	2,476	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu kõnniteede olukorraga (5 palli skaalal)	*	*	2,225	kasvab	kasvab

* Statistikaameti andmed

3.5. Tegevuskava 2020-2025/ Arengustrateegia 2030+

Alapeatükis on kajastatud arengukava 2020-2025 tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud aasta/pidev ja arengustrateegia 2030+ tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud *perspektiivne* (märgitud *kursiivis*).

	Tegevus	Tegevuse selgitus	Kommentaar
Meede 10 Turvalisuse tagamine linnaruumis			
10.1.	Videovalvesüsteemi arendamine	Arendatakse turvakaamerate võrgustikku, mis on oluline linnaelanike ja külaliste igapäevase turvatunde tagamisel.	Pidev
10.2.	Abipolitseinike tegevuste toetamine	Abipolitseiniku pädevuses on politsei abistamine avalikku korda ähvardava ohu ennetamisel, väljaselgitamisel, tõrjumisel ja avaliku korra rikkumise kõrvaldamisel ning politsei abistamine liiklusturvalisuse tagamisel ja liiklusjärelvalve teostamisel.	Pidev
10.3.	Elanike teadlikkuse tõstmine	Elanike teadlikkuse tõus heakorra tagamisel sh kinnistutega piirnevate kõnniteede hooldamisel ja hoonete korrastamisel. Tehakse koostööd riigiasutustega erinevate ennetusprogrammide rakendamisel. Näiteks Päästeameti projekt „500 kodu tuleohutuks“.	Pidev
10.4.	Koostöö elutähtsa teenuse osutamisel	Tehakse koostööd riigiasutuste ja teenusepakkujatega elutähtsa teenuse osutamisel ja arendamisel.	Pidev
Meede 11 Hästitoimiva ning hubase linnaruumi kujundamine ja korrashoid			
11.1.	Vabaduse platsi ja kesklinna avaliku ruumi kaasajastamine ning kasutusvõimaluste mitmekesistamine	Linnakeskuse kaasajastamiseks rekonstrueeritakse Vabaduse plats, Vabaduse plats 4 parkla koos juurdepääsuteega, Tasuja puiestee ja Tallinna tänav (alates Tartu tänava ristmikust kuni Vabaduse platsini), Vaksali tänav (Tallinna tänava ja Vana-Vaksali vahelises lõigus) ning Vana-Vaksali tänav koos parkimisalade ja kõnniteede	2020

		väljaarendamisega. Lammutatakse Vabaduse plats 6 hoone. Tööde tulemusel suurenevad ala kasutusvõimalused.	
11.2.	<i>Vabadussõjas langenute mälestuse jäädvustamine</i>	<i>Vabaduse platsile rajatakse Vabadussõjas langenute mälestusmärk.</i>	<i>Perspektiivne</i>
11.3.	Purskkaevude, mälestusmärkide, väikevormide ja pinkide uuendamine ning uute lisamine	Uuendatakse linnaruumis olevaid purskkaeve, mälestusmärke, väikevorme ja pinke ning vajadusel lisatakse sobivatesse kohtadesse uusi.	Pidev
11.4.	Nimeliste pinkide paigaldamise korra põhimõtete rakendamine	Viljandi linna elanikele luuakse nimelise pargipingi paigaldamisega võimalus kaasa rääkida linna ajalooliste isikute, kultuuritegelaste, sportlaste või tublide inimeste tunnustamisel või nende mälestuse jäädvustamisel.	2020
11.5.	Viljandi vanalinna muinsuskaitsealal asuvate väärtuslike hoonete rekonstrueerimise toetamine restaureerimistoetuste abil ja elanike teadlikkuse tõstmine ajaloolise hoonestuse väärtusest	Jätkatakse senist restaureerimistoetuste süsteemi, mis tagab nii mõnegi ajaloolise hoone või linnaruumis nähtava väärtusliku detaili säilimise või restaureerimise. Jätkatakse vanalinna hoonete omanike tunnustamist muinsuskaitse-väärtuste säilitamisel, muinsuskaitse alast selgitustööd ning kinnistuomanikele suunatud koolituste korraldamist teadlikkuse tõstmiseks ajaloolise hoonestuse väärtustest ja sobilikest hooldus- ja renoveerimisviisidest.	Pidev
11.6.	Viljandi ordulinnuse varemete konserveerimine ja korrastamine	Jätkatakse tegevusi Viljandi ordulinnuse varemete konserveerimise ja maastiku korrastamise kontseptsiooni kohaselt. Esmatähtis on ordulinnuse varemete kui taastumatute ehituslooliste väärtuste säilitamine ja konserveerimine ning linnuseala korrastamine nii ajaloo teadvustamiseks, linnaelanike puhkeotstarbel kasutuseks kui turismi arendamiseks.	Pidev
11.7.	Viljandi linnakindlustuste restaureerimine, markeerimine ja korrastamine	Jätkatakse tegevusi Viljandi linnakindlustuste konserveerimiseks, restaureerimiseks ja markeerimiseks. Linnamüüri nähtavus tutvustab linna ajalugu ja rikastab linnaruumi.	Pidev
11.8.	<i>Arkaadia aia arendamine</i>	<i>Otsitakse võimalusi Arkaadia aia rajatiste uuendamiseks ning ala paremaks kasutamiseks kultuuriürituste toimumise ning vaba aja veetmise kohana.</i>	<i>Perspektiivne</i>
11.9.	Mängu- ja ekstreemspordiväljakute korrastamine, turvalisuse tagamine, uuendamine ja uute väljakute rajamine	Kord aastas teostatakse mängu- ja ekstreemspordiväljakute tehnilise korrasoleku ülevaatus ning selle põhjal otsustatakse atraktsioonide korrastamise või uuendamise vajadus. Vajadusel rajatakse uusi väljakuid.	Pidev

11.10.	Üldkasutatavate ehitiste auditeerimine ligipäasetavuse tagamiseks	Viiakse läbi üldkasutatavate ehitiste auditeerimine eesmärgiga selgitada välja, kas on tagatud liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste liikumine ehituslike takistusteta avalikes kohtades ja üldkasutatavates hoonetes.	2023
11.11.	Urnimüüri rajamine Viljandi Metsakalmistule	Viljandi Metsakalmistule rajatakse urnimüür ehk kolumbaarium, ehitis tuhaurnide hoidmiseks ja/või tuha puistamiseks.	Perspektiivne
11.12.	Ajalooliste isikute kalmude eksponeerimine	Linna kalmistutele paigaldatakse infostendid ajalooliste isikute kalmude asukohtade kohta.	Perspektiivne
Meede 12 Kaasaegse taristu väljaarendamine			
12.1.	Tänavate rekonstrueerimise kava elluviimine	Viiakse ellu tänavate rekonstrueerimise kava. Prioriteediks on suure liikluskoormusega peatänavate uuendamine sh 2021 Uus tänav, 2023 Tallinna tänav. Igal aastal parandatakse tänavate seisundit pindamise ja remontimisega. Uuendatakse tänavate märgistust ning hooldatakse ja uuendatakse liikluskorraldusvahendeid.	Pidev
12.2.	Kõnniteede rekonstrueerimine	Rekonstrueeritakse kõnniteid. Prioriteediks on koolide ja lasteaedadeni viivad kõnniteed. Kõnniteid ja ülekäiguradasid kohandatakse liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste takistusteta liikumiseks.	Pidev
12.3.	Kergliiklusteede ülelinnalise võrgustiku arendamine	Arendatakse välja kesklinna ja linnaosade (Männimäe, Paalalinna, Uueveski, Peetrimõisa, Kösti) vaheliste katkematute, mugavate ja turvaliste kergliiklusteede võrgustik. Uuendatakse või ehitatakse välja kergliiklusteed peamistel põhi- ja jaotustänavatel. Ehitatakse kergliiklustunnelid Jakobsoni ja Vaksali tänavale.	Perspektiivne
12.4.	Nutikate ülekäiguradade rajamine	Liiklusohutuse suurendamiseks otsitakse võimalusi ülekäiguradadel nutikate lahenduste kasutamiseks.	Perspektiivne
12.5.	Jalgratastele parkimisvõimaluste loomine	Rajatakse mugavaid ja turvalisi rattaparkimise võimalusi.	Pidev
12.6.	Tingimuste loomine ohutuks liiklemiseks raudtee-ülekäigukohtadel	Paigaldatakse tõkkepuu raudtee Paala tee ülesõidukohale ning lahendatakse Kalevi tänava jalakäijate ülekäik.	Perspektiivne
12.7.	Järveotsa arendusalale tänavate ja tehnovõrkude ehitamine	Järveotsa arendusalale rajatakse tänavad ja tehnovõrgud ning tagatakse valmisolek elektrivõrgu ning ühisveevärgi ja ühiskanalisatsiooniga liitumiseks.	2019-2023
12.8.	Viljandi järve rannaala parkimis- ja juurdepääsuvõimaluste parandamine	Korrastatakse ja laiendatakse rannaala parkimis- ja juurdepääsuvõimalusi.	2022

12.9.	Rannapromenaadi planeerimis- ja ehitustööde jätkamine	Planeeritakse ja ehitatakse rannapromenaad Tartu maanteelt kuni ranna liivaalani ja Vesiflirdi allee pikenduseks.	Perspektiivne 2021
12.10.	Kesklinna parkla või parkimismaja ehitamine	Otsitakse võimalusi koostöös erasektoriga kesklinna parkla või parkimismaja ehitamiseks.	Perspektiivne
12.11.	Tänavavalgustuse rekonstrueerimine ja korrashoid	Jätkatakse olemasolevate tänavavalgustuslampide ja –süsteemide asendamist kaasaegsete energiasäästlike lampidega ning tagatakse süsteemi korrashoid.	Pidev
12.12.	Jõuluvalgustuse kaasaegsed lahendused	Linnaruumi paigaldatakse jõuluvalgustuse säästlikke ja kauni väljanägemisega lahendusi.	Pidev
12.13.	Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava elluviimine	Vee-ettevõtja aktsiaselts Viljandi Veevärk viib ellu ühisveevärgi ja ühiskanalisatsiooni arendamise kavas planeeritud tegevusi.	Pidev
12.14.	Panustamine õhu kvaliteedi parandamisse	Soodustatakse uute tehnoloogiate kasutuselevõttu reoveemuda käitlemiseks.	Perspektiivne
12.15.	Sajuvee trasside planeerimine ja rajamine	Leitakse lahendusi sajuveetrasside planeerimiseks ja rajamiseks.	Perspektiivne
Meede 13 Planeerimistegevuse korraldamine			
13.1.	Liikluskorralduse teemaplaneeringu koostamine	Koostatakse liikluskorralduse teemaplaneering, milles kajastatakse liikluse rahustamise, parkimise korraldamise ja autoliikluse vähendamise võimalused kesklinnas ning ülelinnalise kergliiklusteede võrgustiku arendamise võimalused.	2021
13.2.	Miljööväärtuslike alade ja arhitektuurselt väärtuslike ehitiste teemaplaneeringu koostamine	Teemaplaneeringuga täpsustatakse miljööväärtuslike alade hoonete arhitektuursed lisatingimused ning selgitatakse regulatsiooni, kuidas tingimusi seatakse. Eesmärgiks on väärtusliku keskkonna ja selle kaitse korraldamise reguleerimine, tuginedes projektile „Eesti 20. sajandi (1870-1991) väärtusliku arhitektuuri kaardistamine ja analüüs“. Teemaplaneeringuga tuuakse välja ka miljööaladest välja jäävad arhitektuurselt väga väärtuslikud üksikhooned.	2023
13.3.	Haljastu teemaplaneeringu koostamine	Teemaplaneeringus kajastatakse linnahaljastu rohevõrgustiku funktsioonidest lähtuvalt ning määratletakse haljastu arengusuunad.	Perspektiivne 2020-2022
Meede 14 Kinnisvara süsteemne arendamine ja heaperemehelik haldamine			
14.1.	Linna funktsioonide täitmiseks vajalike hoonete ja hoonestatud kinnistute haldamine	Jätkatakse linna funktsioonide täitmiseks vajalike hoonete haldamist ning linna kinnisvara üle arvestuse pidamist.	Pidev

14.2.	Linnale mittevajaliku kinnisvara võõrandamine	Jätkatakse linnale kuuluvate mittevajalike pindade võõrandamist.	Pidev
14.3.	Linnale kuuluvate kinnisasjade koormamine	Seatakse hoonestusõigus ettevõtlus- ja elamualadele, sh Järveotsa arendusala.	Pidev

4. ETTEVÕTLIK JA ETTEVÕTLUST TOETAV VILJANDI LINN

Peatükk hõlmab majanduskeskkonna arengu suundumusi ja arenguvajadusi, kajastatud on ettevõtlusalad, tingimused ettevõtluskeskkonna arenguks, töökohad ja tööhõive.

4.1. Lähtepositsioon 2019

Tegutsevate ettevõtete edukus on linna kuvandi üheks oluliseks mõjutajaks. Ettevõtlust iseloomustavad tegevusvaldkondade mitmekesisus ja suuremate ettevõtete jätkusuutlikkus ning investeerimisvõimekus toodangu mahu ja tootlikkuse suurendamiseks.

Viljandi linnas on Äriregistri andmetel 01.05.2019 seisuga registreeritud 43 aktsiaseltsi, 1815 osaühingut, 445 füüsilisest isikust ettevõtjat, 51 usaldusühingut, 13 tulundusühistut, 8 täisühingut, 10 sihtasutust, 189 korteriühistut ning 308 mittetulundusühingut.

Ettevõtete arv põhitegevusala (EMTAK 2008) järgi (2019 I kvartal)

	Ettevõtete arv
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	113
Mäetööstus	3
Töötlev tööstus	165
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	6
Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	3
Ehitus	275
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont	411
Veondus ja laondus	95
Majutus ja toitlustus	72
Info ja side	96
Finants- ja kindlustustegevus	44
Kinnisvaraala tegevus	331
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	294
Haldus- ja abitegevused	153
Haridus	73
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	69
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	256
Muud teenindavad tegevused	281

Sekundaarsektoris tegutseb 21 % ettevõtetest, tertsiaarsektoris 73 % ettevõtetest, sellest teenindus 45 %, kaubandus 24 % ja muu 31 %. Tertsiaarse sektori arengut toetab Viljandi hea maine turismisihtkohana ning turismi- ja puhkemajandusettevõtete areng.

Tööhõives on võrdsel positsioonil nii tööpuudus kui ka kvalifitseeritud tööjõu puudus. Viljandi tootmisettevõtete suurimaks probleemiks on jätkuvalt kvalifitseeritud tööjõu puudus. Tööjõuturgu mõjutab jätkuvalt negatiivne siserände saldo ja tööjõu liikumine Eestist kõrgema töötasuga riikidesse.

Viljandis on välja arendatud kolm tööstuspiirkonda: Rohelise tänava, Kantremaa, ja Männimäe tööstuspiirkond.

4.2. Arenguvajadused

- Tööealise elanikkonna vähenemise peatumine.
- Ettevõtlusaktiivsuse tõstmine.
- Töökohtade mitmekesistamine.
- Kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomise soodustamine.
- Ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse suurendamine.
- Ettevõtlusega seotud infrastruktuuri arendamine.
- Ettevõtete toetamine koolituste ja nõustamise kaudu.
- Erinevate ettevõtluskeskkonna osaliste omavahelise koostöö soodustamine.

4.3. Arengueesmärgid

- Viljandi on kasvava elanike arvuga ettevõtlik linn. Sotsiaalse ja tehnilise taristu teenuste pakkujate poolt on tagatud hea kvaliteediga ning konkurentsivõimelise hinnaga teenused, mis motiveerivad tegutsevaid ettevõtteid ja uusi investoreid, et tagada linnale kvaliteetsete avalike teenuste pakkumiseks ja ettevõtlustingimuste pidevaks arendamiseks vajalik tulubaas ning luua uusi ja kõrgema sissetulekuga töökohti.
- Viljandi on hea koht investeerimiseks. Viljandi linna ettevõtlusalade infrastruktuur, linna hea maine ning koostöö omavalitsuste, riigi ja rahvusvahelisel tasandil soodustab ettevõtete arengut.
- Viljandi tegutsevad rahvusvaheliselt tuntud suure ekspordivõimekusega ettevõtteid, mis kasutavad kaasaegseid tehnoloogiaid ning mille töötajad on motiveeritud.
- Ettevõtted edendavad koostööd linna haridusasutustega karjäärinõustamise, ettevõtlikkus- ja ettevõtlusõppe valdkonnas.

4.4. Mõõdikud

Näitaja	2017	2018	2019	2025	2030+
Viljandi maakonna sisemajanduse koguprodukti (SKP) osatähtsus riigi SKP-st*	2%			kasvab	kasvab
Viljandi maakonna SKP elaniku kohta eurot *	11223			kasvab	kasvab
Viljandi maakonna SKP elaniku kohta % Eesti keskmisest*	63			kasvab	kasvab
Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu*	1033	1110		kasvab	kasvab
Brutotulu saajad keskmiselt kuus *	6971	6987		kasvab	kasvab

Brutotulu suhe Eesti keskmisse	0,846	0,847		kasvab	kasvab
Maksumaksjate arv	7813	7805	7890	7890	säilib
Tööhõive määr*					
Viljandi maakond:	62,6	63,6		säilib	säilib
Eesti:	67,5	68,1			
Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv*	1295			kasvab	kasvab
Elanike rahulolu töökohtade ja tööhõivega (5 palli skaalal)	-	-	3,278	kasvab	kasvab

*Statistikaameti andmed

4.5. Tegevuskava 2020-2025/ Arengustrateegia 2030+

Alapeatükis on kajastatud arengukava 2020-2025 tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud aasta/pidev ja arengustrateegia 2030+ tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud *perspektiivne* (märgitud *kursiivis*).

	Tegevus	Tegevuse selgitus	Elluviimine
Meede 15 Konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna edendamine			
15.1.	Ettevõtlusalade arendamine ja laiendamine	Ettevõtluse arengut ja töökohtade loomist soodustakse tehnilise taristu väljaehitamisega. Jätkatakse tänavate rekonstrueerimist, kergliiklusteede ehitamist ning tehnilise taristu väljaehitamist.	Pidev
15.2.	Ettevõtluse arendamiseks kinnisvara võõrandamine	Jätkatakse linnale kuuluva hoonestamata kinnisvara võõrandamist, sh ettevõtluse arendamise eesmärgil.	Pidev
15.3.	Andmebaasi loomine vakantsetest pindadest ja vabadest tootmisaladest	Koondatakse informatsioon linna territooriumil paiknevatest vakantsetest pindadest ning vabadest tootmisaladest.	Pidev
15.4.	<i>Kaugtöökeskuse käivitamine</i>	<i>Arendatakse välja ja käivitatakse keskus, kus alustav ettevõtja saab kasutada ruume.</i>	<i>Perspektiivne</i>
Meede 16 Koostöövõimekuse tõstmine ja koostöövõrgustike arendamine			
16.1.	<i>Ettevõtlusega soetud koolituste ja ürituste korraldamine ning korraldamise toetamine</i>	<i>Korraldatakse koolitusi või toetatakse koolituste korraldamist ettevõtjatele laiemaid huvigruppe hõlmavatel teemadel. Koostöös SA Viljandimaa Arenduskeskusega töötatakse välja piirkonnaomaseid tugiteenuseid ettevõtlusaktiivsuse säilitamiseks ja suurendamiseks.</i>	<i>Perspektiivne</i>
16.2.	Ettevõtjate ümarlaudade korraldamine	Korraldatakse ümarlaudu ettevõtjate vaheliseks infovahetuseks ning koostöö ja ühiste algatuste koordineerimiseks.	Pidev
16.3.	Üldhariduskoolide, kutseõppeasutuste, kõrgkoolide ja ettevõtjate koostöö edendamine	Edendatakse koostööd ettevõtjatega nende vajaduste väljaselgitamiseks, ettevõtjate vajadustele vastavate õppekavade väljatöötamise toetamiseks ja nende	Pidev

		rakendamiseks ning praktikabaaside leidmiseks.	
16.4.	Ettevõtlikkusõppe arendamine põhikoolides ja õpilasfirmade loomise soodustamine	Omaavalitsus peab vajalikuks põhikoolides ettevõtlikkuse õppe arendamist ning toetab koole selles. Haridusasutused kavandavad tegevuse elluviimiseks vajaliku tegevuskava ning rakendavad vastavalt planeeritule.	Pidev
16.5.	Viljandi linna ettevõtluskeskkonna tutvustamine ning edulugude jagamine	Korraldatakse ettevõtluskeskkonna ja ettevõtete tutvustamist ning külastusi erinevatele sihtgruppidele.	Pidev
16.6.	Ettevõtluse edendaja iga-aastane tunnustamine	Viljandi linna tiitel „Ettevõtluse edendaja“ omistatakse füüsilisele või juriidilisele isikule, kes ettevõtte omaniku või tegevjuhina on oma ettevõtte juhtimise ja majandustegevuse kaudu kaasa aidanud Viljandi ettevõtluse arengule. Tiitel omistatakse füüsilisele või juriidilisele isikule, kelle registreeritud elukoht või asukoht on Viljandi linn, või kelle juhitava või kellele kuuluva ettevõtte asukoht ja/või põhitegevuse koht on Viljandi linn.	Pidev
16.7.	Alustavate ettevõtjate konkursi käivitamine ja läbiviimine	Töötatakse välja ja käivitatakse konkurs, mille eesmärgiks on edendada ettevõtlikkust ning aidata kaasa uute ettevõtete loomisele.	Perspektiivne
16.8.	Erinevate riikide ja piirkondade tutvustamine	Kutsutakse ellu üritusi või kampaaniaid erinevate riikide ja piirkondade tutvustamiseks.	Perspektiivne
16.9.	Viljandi piirkonna ühinemine UNESCO Loovlinnade Võrgustikuga	Tehakse koostööd SA Viljandimaa Loomemajanduskeskusega Viljandi piirkonna ühinemiseks UNESCO Loovlinnade Võrgustikuga käsitöö ja rahvakunsti valdkonnas.	Perspektiivne
16.10.	Koostöö majutusettevõtetega turismipakettide ja teenuste mitmekesistamiseks	Mittetulundusühingute ja majutusettevõtjate koostööna kavandatakse piirkonda külastavatele turistidele erinevate lisateenuste pakkumist, millega mitmekesistada turismipakette või tutvustada piirkonda. Näiteks jalgrattalaenutus, uisulaenutus, kalapüügi võimaluste ja käelise tegevuse võimaluste pakkumine jt.	Pidev
16.11.	Uute ideede konkursi käivitamine	Uute ideede konkursi eesmärk on leida elluviimist ootavaid ideid ja partnereid nende ideede ellu viimiseks.	Perspektiivne
16.12.	Ühistranspordi liinivõrgu ja liikuvuse analüüsi läbiviimine ning tulemuste rakendamine	Koostöös MTÜ Viljandimaa Ühistranspordikeskusega korraldatakse liinivõrgu ja liikuvuse analüüs, mille alusel	Perspektiivne

		saab viia ellu muudatusi liinivõrgu vajadustele vastavaks muutmisel.	
--	--	--	--

5. KUTSUV JA UNISTAV VILJANDI LINN

Peatükis käsitletakse turismivaldkonna suundumusi ja arenguvajadusi. Valdcondlikult kajastatakse mainekujundust, turismiteenuseid, vaatamisväärsusi, suurüritusi ja rahvusvahelist koostööd.

5.1. Lähtepositsioon 2019

Tänast Viljandit iseloomustab enim ühepäevakülastajate linnas viibimine ning kõrghooaeg on suvel. Viljandi linna turismitaristu on heal tasemel. Kõik peamised turismiobjektid on korrastatud ja viidastatud ning parkimiskorraldus on külastajasõbralik.

Viljandi linna külastaja jaoks on Viljandi imeline väikelinn Eestimaa südames. Viljandi on Eestis omanäoline ja ainulaadne kultuurimeka, mis on tuntud mitmete kultuurisündmuste ja –asutuste poolest. Ugala teatri repertuaarist leiab lavastusi igale maitsele. Vanas pastoraadihoones asub autsaider- ja professionaalse kunstiga tegelev [Kondase keskus](#), kus on eksponeeritud maalide kollektsioon ühelt tuntumalt eesti naivistilt Paul Kondaselt. Kultuurielamust pakuvad aasta ringi lisaks eelpool mainituile veel Viljandi muuseum, [Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia](#) ning keskajahõnguline [Bonifatiusse Gild](#). Viljandis on filmide vaatamise võimalus Forum Centrumi kinos.

Ümber Viljandi linna kulgeb kaunis looduses matkarada lubades hingematvaid vaateid Sakala kõrgustikult. Maaliline järveümbrus on justkui loodud pikkadeks romantilisteks jalutuskäikudeks. Viljandi järve rannal on mitmeid palliplatse, hüppetorn, sõudepaatide ja vesirataste laenutus ning järvel sõidab katamaraan. Laste jaoks on kaldaäärsel mänguväljakul kiiged, liurennid, ronimisredelid jpm.

Hubast majutust pakutakse väiksemates ja suuremates majutusettevõtetes. Linlasi ja külalisi võluvad kohvikud ja restoranid ning kohaliku näputööga kauplevad käsitöökauplused.

5.2. Arenguvajadused

- Viljandi hea maine hoidmine.
- Viljandi kui külastuskoha tuntuse suurendamine.
- Terviklike turismitoodete väljaarendamine. Objektide ja tegevuste sünergiale toetuvate turismitoodete arendamine.
- Hooajaväliste sündmuste ja külastuste suurendamine.
- Muutumine ühe päeva külastuspaigast pikemaks kohalolekuks põhjust andvaks sihtkohaks.
- Koostöö suurenemine turismiettevõtjate ja piirkondade vahel.
- Veekeskuse ja spaa ehitamine.

5.3. Arengueesmärgid

- Viljandi linnal on hea maine elukoha, töökoha, õppimiskoha ja külastuskohana.

- Viljandi linn on reisisihina tuntud, hästi ligipääsetav ning turismitooted ja –teenused on rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised. Turisismihtkohana toimimine toob majanduslikku kasu kogukonnale ja huvitatud osapooltele.
- Linnas toimuvad kultuuri- ja spordisuurüritused toetavad kohalikku ettevõtlust ja toimivad mainekujundusprojektidena.

5.4. Mõõdikud

Näitaja	2017	2018	2019	2025	2030+
Majutuskohade arv Viljandi linnas		16	16	kasvab	kasvab
Voodikohade arv Viljandi linna majutusettevõtetes		720	720	kasvab	kasvab
Voodikohade arv majutusettevõtetes (Viljandi maakond)*	2006	2083		kasvab	kasvab
Tubade täituvus % (Viljandi maakond)*	24	25		kasvab	kasvab
visitviljandi.ee külastatavus	44 924	96 876		kasvab	kasvab
Viljandi linna ametliku FB kanali jälgijate arv	13 335	14 438		kasvab	kasvab

*Statistikaameti andmed

5.5. Tegevuskava 2020-2025/ Arengustrateegia 2030+

Alopeatükis on kajastatud arengukava 2020-2025 tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud aasta/pidev ja arengustrateegia 2030+ tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud *perspektiivne* (märgitud *kursiivis*).

	Tegevus	Tegevuse selgitus	Elluviimine
Meede 17 Külustuskeskkonna arendamine			
17.1.	Viljandi linna viidasüsteemi ja muu turismitaristu uuendamine	Igal aastal uuendatakse linnaruumis olevaid viitasid, linnakaarte ja muud turismitaristut.	pidev
17.2.	Veekeskuse rajamisele kaasaaitamine	Aidatakse kaasa ettevõtja poolt Viljandi järve randa veekeskuse ja spaakompleksi rajamisele. Planeeritud kompleksi kuuluvad ujula, vee- ja saunakeskus, 150-toaline hotell, konverentsisaalid ja restoran.	2022
17.3.	Külustusobjektide potentsiaali parem kasutamine	Uuendatakse ja kaasajastatakse külustusobjektide informatsiooni, kasutades selleks ka erinevaid e-lahendusi.	Pidev
17.4.	Marsruutide koostamine ja märgistamine linnaruumis	Jätkatakse marsruutide koostamist ja märgistamist linnaruumis ning objektide kohta informatsiooni lisamist.	Pidev
17.5.	<i>Video- ja valgusinstallatsioonide korraldamine linnaruumis</i>	<i>Algatatakse koostöös Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti visuaaltehnoloogia õppekava üliõpilastega linnaruumis video- ja valgusinstallatsioonide korraldamine.</i>	<i>Perspektiivne</i>

17.6.	Eristuvate objektide paigutamine linnaruumi	Linnaruumi paigaldatakse selliseid objekte, mis eristavad Viljandi linna teistest linnadest ja kutsuvad külastajat pildistama. Näiteks taust pildistamiseks, koht abiellujatele tabalukkude panekuks – armumaasikas, lukupuu.	Perspektiivne
17.7.	Ordulinnuse varemetes ajastutruude temaatiliste tegevuste tutvustamise tegevuskava väljatöötamine ja rakendamine	Töötatakse välja ja rakendatakse koostöös Viljandi muuseumiga tegevuskava, kuidas suveperioodil Ordulinnuse varemetes tutvustada ajastutruid tegevusi.	Perspektiivne
17.8.	Seikluspargi rajamine	Rajatakse seikluspark kas Ordulinnuse varemete kõrvale või Viljandi järve vastaskaldale.	Perspektiivne
17.9.	Golfiväljaku rajamine	Selgitatakse välja sobiv asukoht golfiväljakule ja otsitakse kootööpartner golfiväljaku rajamiseks.	Perspektiivne
17.10	Köisraudtee rajamine	Rajatakse ühe-inimese köisraudtee (zipline/ziplining) üle Viljandi järve.	Perspektiivne
Meede 18 Külastuskeskkonna tugisüsteemi arendamine ja koostöö edendamine			
18.1.	Koostöö arendamine Viljandimaa turismiettevõtjate ja –organisatsioonidega	Arendatakse koostööd Viljandimaa turismiettevõtjate ja –organisatsioonidega piirkonna turundamisel ja turismivaldkonna edendamisel. Seoses Vabaduse plats 6 hoone lammutamisega tehakse koostööd turismiinfokeskuse uue asukoha leidmiseks.	Pidev
18.2.	Terviklike turismitoodete väljatöötamine	Töötatakse välja ja uuendatakse terviklikke turismitooteid.	Pidev
18.3.	Linna turundustegevuste rakendamine koostöös ettevõtjate ja kultuurielu korraldajatega	Koostöös ettevõtjate ning kultuuri- ja spordielu korraldajatega töötatakse välja tegevusi linna objektide ja ürituste turundamiseks ning tutvustamiseks. Näiteks võetakse kasutusele erinevaid tehnoloogilisi vahendeid: äpid, ekraanid jm.	Pidev
18.4.	Turismiinfoportaali visitviljandi.ee arendamine	Jätkatakse turismiinfoportaali visitviljandi.ee arendamist.	Pidev
18.5.	Koostöö majutusettevõtetega turismipakettide ja teenuste mitmekesistamiseks	Mittetulundusühingute ja majutusettevõtjate koostööna kavandatakse piirkonda külastavatele turistidele erinevate lisateenuste pakkumist, millega mitmekesistada turismipakette või tutvustada piirkonda. Sellisteks teenusteks on jalgrattalaenus, uisulaenus, kalapüügivõimaluste ja käelise tegevuse võimaluste pakkumine jt.	Pidev
18.6.	Viljandi linna meenekonkursi läbiviimine	Meenete leidmiseks viiakse ideekonkurss.	Perspektiivne
18.7.	Linna mainekontseptsiooniga trükiste, kaartide,	Valmistatakse ja levitatakse linna tutvustavaid trükiseid, kaarte ja audiovisuaalset materjali.	Pidev

	audiovisuaalse materjali valmistamine ja levitamine		
18.8.	Osalemine siseriiklikel ja rahvusvahelistel turismimessidel	Osaletakse Eestis ja lähiriikides toimuvatel turismimessidel.	Pidev
18.9.	Kampaaniate korraldamine	Korraldatakse linna külastatavuse suurendamise eesmärgil erinevaid kampaaniaid.	Pidev
Meede 19 Väliskoostöö arendamine ja välissuhtluse tihendamine			
19.1.	Koostöösuhete arendamine sõpruslinnadega	Viljandi linna 10 sõpruslinna esindajatega suheldakse vastastikustel visiitidel või erinevates muudes koostöövormides. Sõprus-hansalinnade esindajad kutsutakse Viljandi linna iga-aastastele hansapäevadele. Võimalusel algatatakse sõpruslinnadega koostööprojekte ning soodustatakse kollektiivide osalemist neis.	Pidev
19.2.	Haridus- ja kultuuriasutuste välissuhtluse toetamine	Toetatakse õpilasgruppide vahetusi ja kultuurikollektiivide välissuhtlust.	Pidev
19.3.	Välisriikide teemaürituste korraldamine	Viiakse läbi erinevaid üritusi riikide ja piirkondade tutvustamiseks koostöös saatkondade, haridus- ja kultuuriasutuste ning ettevõtjatega.	Pidev

6. ÕPPIV JA NOORUSLIK VILJANDI LINN

Peatükis käsitletakse järgmisi teemasid: hariduskeskkonna arengu suundumused ja arenguvajadused, lasteaiad, põhikoolid, gümnaasium, kutseõppeasutused, kõrgkoolid, täiskasvanute täiendkoolitus, huviharidus ja huvitegevus, koolitransport ja hariduse tugiteenused.

6.1. Lähtepositsioon 2019

Viljandi linn on lapse jaoks hea koht, kus kasvada ja areneda. Viljandis hoolitsetakse selle eest, et siin kasvavatel lastel ja noortel on turvaline ning õnnelik lapsepõlv, millesse panustavad oma ametit südamega tegevad õpetajad ja tugispetsialistid. Viljandi linna mitmekülgne, õppurite arenguvajadusi arvestav ning rakendav, terviklik ja jätkusuutlik haridusvõrk tagab hea hariduse. Haridusasutustel on oluline koht rahvuskultuuri, keskkonda ja säästvat arengut toetavate väärtushinnangute kujundamisel.

Viljandi linnas saab haridust omandada alates alusharidusest kuni kõrghariduseni.

Alusharidus. Viljandi linnas on neli munitsipaallasteaeda: [Viljandi Lasteaed Kröllipesa](#), mis tegutseb [Mängupesa](#) ja [Krölli](#) õppehoones, [Viljandi Lasteaed Männimäe](#), [Viljandi Lasteaed Karlsson](#), Viljandi Kesklinna Lasteaed, mis tegutseb [Mesimummi](#) ja [Midrimaa](#) õppehoones, ning üks eralasteaed: [Viljandi Vaba Waldorfskooli lasteaid](#). Lapsehoiuteenuseid osutavad: OÜ Lapsehoiuteenused lastehoid [Kukeräädsik](#), 17 kevadet OÜ [Rõõmupalli lastehoid](#) ja EELK Viljandi Jaani koguduse [Jaani Lastemaja](#).

Põhiharidus. Jätkusuutlike koolidena tegutsevad Viljandi linnas neli munitsipaalpõhikooli: [Viljandi Jakobsoni Kool](#), [Viljandi Kesklinna Kool](#), [Viljandi Paalalinna Kool](#) ja hariduslike erivajadustega laste õppele suunatud [Viljandi Kaare Kool](#) ning üks erakool - [Viljandi Vaba Waldorfkool](#).

Gümnaasiumiharidus. Viljandi linnas töötab üks gümnaasiumiklassidega riigigümnaasium – [Viljandi Gümnaasium](#) ja üks erakool – [Viljandi Vaba Waldorfkool](#). Viljandi linna munitsipaalkoolis [Viljandi Täiskasvanute Gümnaasiumis](#) saab omandada põhi- ja gümnaasiumiharidust.

Kõrgharidus. Viljandi linnas töötab [Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia](#), mille tegevusvaldkondadeks on kõrgharidusega kultuuri- ja haridustöötajate ettevalmistamine rakenduskõrgharidusõppe ja magistriõppe õppekavade alusel.

Kutseharidus. Viljandi vallas Vana-Võidus asuv [Viljandi Kutseõppekeskus](#) korraldab taseme- ja täiendusõpet. Õppida saab metallitööd, puiduerialasid, kokandust, teenindust, autondust, auto- või bussijuhtimist, ehitust, elektrikuks, hoonete tehnosüsteemide ehitust, pehmemööbli valmistamist, mööbli-, puit- ja kivihoonete restaureerimist. Põhja-Sakala vallas asuv [Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool](#) pakub põhikooli- ja gümnaasiumijärgset kutseõpet ning täiendusõpet täiskasvanutele spetsialiseerumisega maamajandusele ja teenindusele.

Huviharidus ja huvitegevus. Huvihariduse võimalusi pakuvad munitsipaalhuvikoolid: [Viljandi Spordikool](#), [Viljandi Muusikakool](#), [Viljandi Huvikool](#), [Viljandi Kunstikool](#) ning erahuvikoolid: sh [Ott Ahoneni Tennisekool](#), [Taibukate Teaduskool](#), [Viljandi Jalgpallikool Tulevik](#) jt.

Huviringid töötavad linna kõikides üldhariduskoolides. Huvitegevuse võimalused on loodud [Viljandi Avatud Noortetoas \(VANT\)](#). Mittetulundusühingud pakuvad samuti huvitegevuse teenust – sh [Viljandi Rattaklubi](#), [Taibukate Teaduskool](#) jt.

Maakonnakeskusena pakuvad Viljandi linna huvikoolid huvihariduse teenust ka ümberkaudsete valdade elanikele.

Haridusvaldkonna tugiteenused. Viljandi Päevakeskuse juures asuvasse [laste ja perede osakonda](#) on koondunud haridusvaldkonna tugiteenuste osutamine. Osakonna spetsialistid pakuvad lastele, noortele ja lastevanematele ning nendega tegelevatele spetsialistidele kvaliteetseid ja mitmekülgseid nõustamisteenuseid – psühholoogiline, eripedagoogiline, logopeediline ja sotsiaalpedagoogiline nõustamine. Vajaduspõhiselt on osakond partneriks sotsiaalvaldkonna spetsialistidele juhtumipõhiste nõustamiste korraldamisel.

6.2. Arenguvajadused

- Kahaneva rahvastiku seisus saavutatud taseme hoidmine.
- Õpetaja rolli väärtustamine ja järelkasvu motiveerimine.
- Valdkonna töötajate palgatase ja raskused töökohtade täitmisega.
- Haridusvõrk ei ole suletud süsteem ühe omavalitsuse piires. Keskendumine koostööle naaberomavalitsuste ja haridusvaldkonna teenuse osutajatega.
- Haridus- ja Teadusministeeriumi suundumustest lähtuvalt valdkonna arengute planeerimine.
- Haridusasutuste füüsilise keskkonna kaasajastamine ning territooriumide kujundamine turvaliseks ja arendavaks.
- Kaasava hariduse põhimõtete rakendamine üldhariduskoolides. Hariduslike erivajadustega õpilastele ja lastele õppe- ja kasvatustöös arenguks sobivate tingimuste loomine.

- Hariduse valdkonda toetavate kompetentsikeskuste arendamine.
- Koolitranspordi vajaduste väljaselgitamine.
- Ettevõtlikkuse süsteemse õppe rakendamine üldhariduskoolides.
- Koostöös ettevõtjatega õpilaste suvise tööhõive võimaluste otsimine.

6.3. Arengueesmärgid

- Viljandi linnas on igale lapsele tagatud lasteaia- või hoiukoht. Lasteaiahooned on kaasaegsed ja ökonoomsed ning mugava ja tervisliku keskkonnaga. Tagatud arengut toetav õpikeskkond.
- Koolides on loodud võimalused kaasaegse, kvaliteetse ja konkurentsivõimelise hariduse omandamiseks, mis võimaldab noortel edasi õppida soovitud koolis. Haridusasutuste füüsiline keskkond on kaasaegne, turvaline ning õppija arengut toetav.
- Ettevõtlikkuse süsteemne õpe on koolisüsteemi osa, mis tõstab hariduse kvaliteeti ning seeläbi noorte edukust elus.
- Huvihariduse omandamise võimalused on mitmekülgsed ja tagatud kõigile soovijatele.
- Haridusasutustes töötab motiveeritud ja professionaalne personal, kes toetab laste ja noorte arengut ning on koostööaldis.
- Haridusvaldkonna tugiteenused loovad tingimused kvaliteetse ja õigeaegse abi saamiseks. Varane märkamine on eelduseks, et abivajajale õigel ajal vajalikku abi ja tuge pakkuda.
- Toimib koostöö naaberomavalitsuste ning kutseharidust, kõrgharidust ja täiskasvanute täiendusõpet pakkuvate asutustega.

6.4. Mõõdikud

Näitaja	2017	2018	2019	2025	2030+
Lasteaia või –hoiukoha saanute arv soovijatest, söimekohtade soovijatest	100 % 98 %	100 % 99 %	100 %	100 % 100 %	100 % 100 %
Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaal alushariduses	96 %	96 %		99 %	100 %
Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaal põhihariduses	95 %	95 %		99 %	100 %
Huvihariduses ja –tegevuses osalevate õpilaste osakaal põhikooli õpilaste arvust	85 %	86,1 %		90 %	90 %
Elanike rahulolu lasteaedadega (5 palli skaalal)	-	-	3,798	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu põhikoolidega (5 palli skaalal)	-	-	4,082	kasvab	kasvab
Elanike rahulolu huvihariduse ja -tegevusega (5 palli skaalal)	-	-	3,991	kasvab	kasvab

6.5. Tegevuskava 2020-2025/ Arengustrateegia 2030+

Alapeatükis on kajastatud arengukava 2020-2025 tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud aasta/pidev ja arengustrateegia 2030+ tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud *perspektiivne* (märgitud *kursiivis*).

	Tegevus	Tegevuse selgitus ja sisu	Elluviimine
Meede 20 Jätkusuutliku haridusvõrgu toimimise tagamine ja hariduse kättesaadavuse parandamine.			
Nüüdisaegse õpikäsitluse elluviimine.			
20.1.	Vajalikul arvul õppekohtade loomine alushariduse, põhihariduse ja gümnaasiumihariduse omandamiseks	Kõikidele Viljandi linna lasteaiaaalistele lastele on alusharidus kättesaadav, täiendavaid kohti vajab söimeaalistele lastele suunatud teenus. Koolikohustuslikule isikule, kelle elukoht asub linna haldusterritooriumil, tagatakse võimalus omandada põhiharidus. Õppekohtade arv haridusasutustes sõltub laste arvust, füüsilisest õpikeskkonnast, kokkulepetest era- ja riigisectoriga ning naaberomavalitsustega.	Pidev
20.2.	Lapsehoiuteenuse osutamise toetamine	Jätkatakse lapsehoiuteenuse osutamise toetamist.	Pidev
20.3.	Lapsekeskse õppe- ja kasvatustöö rakendamine ja arendamine	Kooli pidaja poolt tagatakse põhikooli riikliku õppekava täitmiseks vajalike kvalifitseeritud õpetajate olemasolu, turvalisuse, tervisekaitse ja õppekava nõuetele vastava õppekeskkonna olemasolu ning võimalused õpilase arengu toetamiseks. Kaasaegsete õppemetoodikate ja õppekavade arendamisel ja rakendamisel arvestatakse HTM-i prioriteetide ja õppeasutuste initsiatiividega. Rakendatakse ja arendatakse mitmekesiste õppesuundade ja erinevate õppevormide kaudu iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut toetavat, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendavat õpikäsitust kõigil haridustasemetel ja –liikides.	Pidev
20.4.	Süsteemse ettevõtlikkusõppe integreerimine põhikoolide õppekavadesse	Omavalitsus peab vajalikuks põhikoolides ettevõtlikkuse õppe arendamist ning toetab koole selles. Haridusasutused kavandavad vajaliku tegevuskava ning rakendavad seda vastavalt planeeritule.	Pidev
20.5.	Andekate õpilaste toetamise programmi väljatöötamine ja rakendamine	Toetatakse erinevate programmide ja tegevuste väljatöötamist ja arendamist, mis loovad andekatele õpilastele uusi võimalusi teadmiste omandamiseks.	Pidev
20.6.	Kaasava hariduse põhimõtete rakendamine haridusasutustes	Haridusliku erivajadusega õpilastele luuakse sobivad tingimused hariduse omandamiseks elukohajärgses haridusasutuses või suunatakse nende vajadustele spetsialiseerunud õppeasutustesse.	Pidev

		Õpetajatele võimaldatakse koolitusprogramme haridusliku erivajadustega õpilastega toimetulekuks ja kaasamiseks tavaklassis ning haridusasutustes rakendatakse piisaval hulgal tugipersonali, tugiisikuid ja tugiteenuseid.	
20.7.	Üld- ja huvihariduse lõimimise rakendamine ja arendamine	Arendatakse üldharidus- ja huvikoolide lõimimist edendades sisulist koostööd õppekavade tasandil. Luuakse võimalus õpilaste koormuse vähendamiseks ja sisulise töö toetamiseks.	Pidev
20.8.	Üldhariduskoolide õpilastele rakendusõppe valikkursuste võimaldamine maakonna kutseõppeasutustes	Õpilastele võimaldatakse rakenduserialade valikkursustel osalemist, mis lisavad uusi võimalusi põhihariduse omandamise kõrval eluks vajalike teadmiste omandamist.	Pidev
20.9.	Erinevates ennetusprogrammides osalemine	Soodustatakse koolide, lasteaedade, huvikoolide osalemist Maanteeameti liiklusohutuslastes, Päästeameti tuleohutuslastes, Politsei- ja piirivalveameti jt asutuste poolt läbiviidavates ennetusprogrammides. Osaletakse tervist edendavate töökohtade, lasteaedade ja koolide võrgustikus. Programmides osalemiseks omaosaluse võimaldamine.	Pidev
Meede 21 Kaasaegse, turvalise ning õppija arengut toetava füüsilise õpikeskkonna arendamine			
21.1.	Kvaliteetse õpi- ja töökeskkonna tagamine linna munitsipaalharidusasutustes	Tagatakse vajalik inventar ja õppevahendid õppe- ja kasvatustöö läbiviimiseks. Antakse võimalused asutustele uute metoodikate rakendamiseks inventari ja õppevahendite soetamiseks. Tagatakse järjepidev õpperuumide ning õpikeskkondade arendamine ja õppevahendite täiendamine vastavalt muutuvatele nõudmistele ja õppekavadest tulenevatele vajadustele.	Pidev
21.2.	Viljandi Krõllipesa lasteaia Mängupesa õppehoone rekonstrueerimine ja energiatõhususe edendamine	Rekonstrueeritakse Viljandi Krõllipesa lasteaia Mängupesa õppehoone.	2019-2020
21.3.	Viljandi Lasteaia Karlsson hoone rekonstrueerimine	Viljandi Lasteaia Karlsson hoone projekteerimine viiakse läbi 2021, hoone rekonstrueeritakse aastatel 2022-2023.	2021-2023
21.4.	Haridusasutuste territooriumide turvalisuse tõstmine	Turvalisuse tagamiseks paigaldatakse haridusasutuste territooriumidele kaameraid ja sissepääsusüsteeme ning piiratakse territooriumid aiaga. Rekonstrueeritakse haridusasutuste territooriumil olevaid ja sinna viivaid kõnniteid. Lahendatakse haridusasutuste ümbruse liikluskorraldus ning rajatakse täiendavaid parkimiskohti (Viljandi Lasteaed Männimäe, Viljandi Lasteaed	Pidev

		Krõllipesa Krõlli õppehoone, Viljandi Kesklinna Lasteaed Midrimaa õppehoone).	
21.5.	Viljandi Krõllipesa lasteaia Krõlli õppehoone rekonstrueerimine	Uuendatakse Viljandi Krõllipesa lasteaia Krõlli õppehoone tehnosüsteemid.	2024
		<i>Viljandi Krõllipesa lasteaia Krõlli õppehoone rekonstrueerimine.</i>	<i>Perspektiivne</i>
21.6.	Lasteaedade mänguväljakute seire, hooldus ja uuendamine	Vastavalt Viljandi linna lasteaedade mänguväljakute arengukavale teostatakse mänguväljakute seiret ja hooldust ning uuendatakse või lisatakse uusi atraksioone.	Pidev
21.7.	<i>Tehnoloogia-, loodus- ja täppisteadusainete õpetamise tingimuste parandamine</i>	<i>Otsitakse võimalusi tehnoloogia-, loodus- ja täppisteadusainete õpetamise keskuse või muu õppetöö läbiviimise vormi leidmiseks.</i>	<i>Perspektiivne</i>
21.8.	<i>Avatud õpikeskkondade arendamine põhikoolide territooriumitele</i>	<i>Arendatakse avatud õpikeskkondi põhikoolide territooriumidele õuesõppe ja muude õppevormide rakendamiseks.</i>	<i>Perspektiivne</i>
21.9.	Lahenduse leidmine Kesk-Kaare 17 hoonetes töötavatele asutustele sobiva õpikeskkonna tagamiseks	Tagatakse ruumid ja õpikeskkond Kesk-Kaare 17 õppehoones töötavatele asutustele.	2023
21.10	Viljandi Huvikooli hoone projekteerimine ja rekonstrueerimine	Viljandi Huvikooli hoone rekonstrueerimisprojekt koostatakse 2023. aastal ja rekonstrueerimistööd viiakse läbi 2024. aastal.	2023-2024
Meede 22 Haridustöötajate väärtustamine ja motiveerimine			
22.1.	Haridustöötajate süsteemne enesetäiendamine ja koolitamine	Töötajate võimaldatakse enesetäiendamine nii individuaalsetes kui ühistes koolitusprogrammides. Suurendatakse koolituste hulka erivajaduste (sh andekus) märkamiseks ja erivajadustega õpilastega töötamiseks.	Pidev
22.2.	Haridustöötajatele motiveeriva ja konkurentsivõimelise palgataseme tagamine	Üldhariduskoolide õpetajatele tagatakse töötasu õpetaja töötasu miinimummääras.	Pidev
		<i>Koolieelsete lasteasutuste kvalifikatsioonile vastavate õpetajate palgad viiakse üldhariduskoolide õpetajatega samaväärsele tasemele. Huvihariduse õpetajatele võimaldatakse palgatõus proportsionaalselt üldhariduskoolide õpetajate palgatõusuga.</i>	<i>Perspektiivne</i>
		<i>Haridusasutustes õppe- ja kasvatustegevust toetavatele töötajatele konkurentsivõimelise palgataseme tagamine.</i>	<i>Perspektiivne</i>
22.3.	<i>Ettevõtlikkuse süsteemse õppe õpetajate või koordinaatorite koolitamine</i>	<i>Omavalitsus peab vajalikuks põhikoolides ettevõtlikkuse õppe arendamist ning toetab koole selles. Haridusasutused kavandavad vajaliku tegevuskava ning rakendavad vastavalt planeeritule.</i>	<i>Perspektiivne</i>
22.4.	Aunimetustega aasta õpetaja, aasta noor õpetaja, aasta	Aunimetustega tunnustatakse vastavalt statuudile lasteaiaõpetajaid, üldhariduskooli õpetajaid, huvikooliõpetajaid ja – treenereid,	Pidev

	haridusasutuse juht ja teenekas õpetaja tunnustamine	noorsootöötajaid (huvijuht, ringijuht), tugiteenuste osutajaid (psühholoog, logopeed, defektoloog, sotsiaalpedagoog) ja haridusasutuste juhte (edaspidi õpetaja).	
22.5.	Õpetaja rolli väärtustamine ning värbamise süsteemi arendamine	Võimaldatakse laialdasemalt sotsiaalseid garantiisid õpetajatele väärtustamiseks õpetaja rolli ühiskonnas. Värbamise süsteemiga luuakse õpetajatele erinevaid soodustusi – lapsele koht lasteaias, eluasemekulude katmine kindla perioodi jooksul, mentor, stipendium noorele õpetajale, koormuse diferentseerimine jms.	Perspektiivne
Meede 23 Õpilasi, õpetajaid ja lapsevanemaid toetava tugisüsteemi arendamine			
23.1.	Vajaduspõhiste sobitusrühmade loomine lasteaedades	Lasteaedades luuakse vajaduspõhiselt sobitusrühmi erivajadustega lastele.	Pidev
23.2.	Nõustamisteenuse pakkumine	Tugispetsialistide, haridusasutuste ja sotsiaaltöötajate koostööna luuakse tingimused kvaliteetsema ja õigeaegse abi saamiseks. Varane märkamine on eelduseks, et abivajajale õiget abi ja tuge pakkuda.	Pidev
23.3.	Viljandi Päevakeskuse juurde loodud laste ja perede osakonna teenuste arendamine	Jätkatakse Viljandi Päevakeskuse juurde loodud laste ja perede osakonna poolt osutatavate haridusvaldkonna tugiteenuste arendamist.	Pidev
23.4.	Lasteaedade haridustehnoloogi ja HEV koordinaatori ametikohtade loomine	Luuakse lasteaedade haridustehnoloogi ja HEV-koordinaatori ametikohad.	Perspektiivne
Meede 24 Mitmekülgsete võimaluste pakkumine huvihariduse ja huvitegevusega tegelemiseks			
24.1.	Viljandi linna huvikoolides pakutav huviharidus on konkurentsivõimeline ja kättesaadav kõigile huvilistele	Viljandi linna huvikoolides pakutakse kõrgetasemelist huvihariduse teenust ning see on kättesaadav nii linna kui ka ümberkaudsete valdade elanikele.	Pidev
24.2.	Mitmekülgse huvitegevuse ja huvihariduse võrgustiku arendamine koostöös erasektori ja maakonna omavalitsustega	Arendatakse koostööd erasektori ja maakonna omavalitsustega mitmekülgsema ning ressursisäästlikuma huvihariduse pakkumiseks.	Pidev
24.3.	Järjepideva uuringu läbiviimine huvihariduse ja -tegevuse analüüsimiseks ja optimeerimiseks	Jätkatakse uuringute läbiviimist huvihariduse ja -tegevuse vajaduste ja rahulolu analüüsimiseks ning optimeerimiseks.	Pidev
24.4.	Haridusliku erivajadusega õpilastele huvihariduse ja -tegevuste võimaluste loomine	Luuakse võimalusi haridusliku erivajadusega õpilaste kaasamiseks huviharidusse ja huvitegevusse. Panustatakse õpetajate täiendavasse ettevalmistusse ning spetsiaalsete õppemeetodite, -kavade ja -vahendite rakendamisse ja kasutamisse.	Pidev
24.5.	Huvikoolide loomefestivalide korraldamine	Korraldatakse huvikoolide koostööüritusena loomefestivale.	Perspektiivne

24.6.	Laste- ja noortekollektiivide osalemine laulu- ja tantsupeo protsessis	Koolide ja huvikoolide kollektiivid osalevad Viljandimaa laulu- ja tantsupidudel ning üleriigilistel laulu- ja tantsupidudel.	Pidev
Meede 25 Kompetentsikeskuste loomine, säilimine ja arendamine			
25.1.	Hariduse tugiteenuste kompetentsikeskuse arendamine	Otsitakse võimalusi hariduse tugiteenuste kompetentsikeskuse loomiseks, mis võimaldab pakkuda ja arendada toetavaid teenuseid õpilaste vajadustest lähtuvalt.	Perspektiivne
25.2.	Täiskasvanuhariduse e-õppe üle-eestiline kompetentsikeskus	Viljandi Täiskasvanute Gümnaasiumist arendatakse üle-eestiline e-õppe kompetentsikeskus.	Perspektiivne
25.3.	Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia kompetentsi kaasamine koostööprojektide koordineerimisel ning koolituste ja ürituste korraldamisel	Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia on ainulaadne kultuurivaldkonna kompetentsikeskus, mille tegevuse jätkumine Viljandis on regionaalpoliitiliselt oluline.	Pidev
Meede 26 Haridusvaldkonna koostöö tihendamine			
26.1.	Koostöö naaberomavalitsuste ja teiste haridusvaldkonna teenuse osutajatega	Koostööd tehakse üld- ja huvihariduse võrgu, aineürituste ja rahastuse planeerimises ning Viljandi maakonna arengustrateegia tegevuskavas 2035+ kokku lepitud tegevuste elluviimisel, sh vajadusel õpilaskodu rajamine Viljandi linna, Viljandimaa aabitsa väljatöötamises osalemine, Viljandimaa kultuuriloo ja rahvakultuuri õppeprogrammi väljatöötamine ning üldhariduskoolide õppekavadesse lõimimine.	Pidev
26.2.	Koostöös erinevate organisatsioonidega IKT-, ettevõtlikkuse, ettevõtlusalaste ja muude valdkondlike aineürituste korraldamine	Toetatakse õpilasfirmade loomist, erinevate aineürituste korraldamist ja koostööprojektide elluviimist.	Pidev
26.3.	Tehnoloogiaõppe õpetamise viiside mitmekesistamine koostöös ettevõtjatega ja teiste koostööpartneritega	Viiakse läbi tehnoloogiaõpetuse tunde koostööpartnerite juures. Erinevate tehnoloogiate õpetamine spetsialistide kaasabil suunab rohkem inimesi tehnoloogilisi erialasid õppima. Kasutatakse loomeinkubaatori teenuseid.	Pidev
26.4.	Elukestva õppe võimaluste arendamine läbi kombineeritud õppevormide	Tehakse koostööd kutseõppeasutustega ja teiste võimalike koostööpartneritega erinevate õppevormide rakendamiseks.	Pidev
26.6.	Õppivatele noortele suvise töötamise võimaluste loomine	Korraldatakse õpilastele suvist töömalevat kaasates võimalusel koostööpartnereid.	Pidev
26.7.	Viljandi koolide ja õpilaste sündmuste läbiviimisele kaasaaitamine	Toetatakse uute algatuste ja koostööprojektide ellukutsumist, sh iga-aastaste hansapäevade raames korraldatakse koolide eestvedamisel koolide hansa, mis võimaldab tutvustada koole ning õpilasfirmadel oma kaupu ja teenuseid	Perspektiivne

		<i>pakkuda, gümnasistide poolt korraldatakse gümnasistide nädal..</i>	
26.8.	Õpilaste transpordi vajaduste väljaselgitamine ja õppimist toetava liinivõrgu rakendamine	Koostöös ÜTK ja naaberomavalitsustega otsitakse võimalusi õpilastele sobivaima õppimist toetava liinivõrgu rakendamiseks.	Pidev

7. KULTUURI- JA SPORDILINN VILJANDI

Peatükk käsitleb kultuurilise keskkonna suundumusi ja arenguvajadusi. Kajastatud on spordivaldkond, noorsootöö, vaba aja tegevused, raamatukogud, rahvakultuur, muuseumid, teatrid, religiooni- ja muud ühiskonnategevused.

7.1. Lähtepositsioon 2019

Kultuurilinn. Viljandi on loomiseks loodud linn, kus traditsioonid ning kultuuriloomet toetav ja arendav keskkond pakub laialdasi võimalusi erinevatele elanikkonnagruppidele kultuuriga tegelemiseks. Koostöö tulemusena on sündinud Viljandile iseloomulikud jätkusuutlikud üritused, festivalid, kultuuriüritused.

Viljandi linna tuntakse nii Eestis kui ka väljaspool Eestit kultuurikantsina, mille ilmet kujundavad nii Viljandi linnas tegutsevad [Eesti Pärimusmuusika Keskus](#), [Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia](#), [Ugala teater](#), [Rahvakultuuri Keskus](#) kui ka tuntud ja traditsioonilised kultuurisündmused nagu igasuvine Viljandi pärimusmuusika festival, Viljandi hansapäevad, Viljandi vanamuusika festival, Viljandi kitarrifestival, rahvusvaheline nukuteatrite festival „Teater Kohvris“, Notafe festival jt.

Viljandi linna munitsipaalkultuuriasutused on: [Viljandi Linnaraamatukogu](#), [Viljandi Nukuteater](#) ja [Sakala Keskus](#). Sakala keskuse allüksustena tegutsevad [Kondase Keskus](#) ja [Viljandi Avatud Noortetuba \(VANT\)](#).

Pärimusmuusika Aidas tegutsev [Eesti Pärimusmuusika Keskus](#) on üleriigiliselt pärimusmuusikaalast huviharidust toetav ja korraldav ning pärimusmuusika elavat esitust levitav organisatsioon. Lisaks kontserttegevusele ja Viljandi pärimusmuusika festivali korraldusele toimub aktiivne pärimusmuusika õpetamine ja talletamine August Pulsti Õpistu kaudu.

Arvukad laste ja täiskasvanute kultuurikollektiivid annavad tooni erinevatel konkurssidel, maakonna laulu- ja tantsupeol ning rohkearvuline on osavõtt vabariiklikest laulu- ja tantsupidudest. Viljandis tegutseb palju pikkade traditsioonidega kultuurikollektiive ja seetõttu on tegevustoetuste, soodsate prooviruumide ning esinemisväljundi tagamisega oluline nende elujõulisusele kaasa aitamine.

Viljandis tegutseb seitse erinevat kogudust. Lisaks kogudusetööle toimub nii Viljandi Jaani kirikus kui Viljandi Pauluse kirikus ja Viljandi Baptistide kirikus palju kontserte.

Viljandi linn toetab Tartu linna kandideerimist 2024. aasta Euroopa kultuuripealinna tiitlile. Viljandi linnal on koostöölepe raames võimalus osaleda Euroopa kultuuripealinnaks kandideerimise projektis oma linna kultuuripotentsiaaliga.

Spordilinn. Viljandi linna prioriteetideks spordivaldkonnas on spordibaaside arendamine ja noortesporti toetamine.

Viljandi linna sportimispaiku haldab munitsipaalasutus [Viljandi Spordikeskus](#). Tähtsamad sportimispaigad on: spordihoone, Paalalinna viilhall, linnastaadion, korvpalliväljak, sõudebaas,

sõudeelling, jalgpalli harjutusväljak, Viljandi järve rannaala, aerutamisbaas, ümber Viljandi järve kulgev terviserada.

Noortesporti teostab peamiselt [Viljandi Spordikool](#), kus noored saavad osaleda 14 spordiala treeningutel: aerutamine, akadeemiline sõudmine, ilu- ja rühmvõimlemine, judo, kergejõustik, korvpall, käsipall, laskmine, lauatenis, maadlus, suusatamine, vibulaskmine ja võrkpall. Erahuvikoolides või klubilises tegevuses osalevad noored jalgpalli, tennise, iluuisutamise, jäähoki ja jalgrattaspordi treeningutel.

Viljandi Spordikeskuse ja spordiklubide koostööna toimub Viljandis suur hulk rahvaspordiüritusi ja spordivõistlusi – alaliitude võistluskalendrisse kuuluvad võistlused, rahvaspordiürituste sarjad ning mitmed väga pika traditsiooniga võistlused. Huntaugu piirkond on üheks osaks Viljandi järve äärest tervisesporditaristust, mis on Viljandimaa prioriteetne, väljaarendamist ja kaasajastamist vajav regionaalne tervisespordikeskuses.

Noorsootöö. Avatud noorsootööd teostab Sakala Keskuse allüksusena [Viljandi Avatud Noortetuba \(VANT\)](#). VANT-i eesmärk on pakkuda Viljandi linna kõigile 7-26-aastastele noortele erinevaid noorsootöö teenuseid ja korraldada vaba aja sisustamist. Noortel on võimalik osaleda arendavates aktiivsetes tegevustes sise-skatepargis ja mängudesaaalis. VANT toetab noorte omaalgatust ning kaasab noori aktiivselt tegevuste algatamisse ja läbiviimisesse, toetab noorte omavahelist suhtlemist, pakub võimalusi mitteformaalseks ja informaalseks õppimiseks. Noortetuba planeerib ja teostab noorteprojekte ja –programme ning osaleb koostöös noortega linnaülestest noorteüritustest korraldamises ning rahvusvahelistest projektides.

Viljandi Linnavolikogu ajutise komisjonina töötab Viljandi Noortevolikogu, mis annab noortele võimaluse osaleda otsustusprotsessides. Üldhariduskoolide juures tegutsevad õpilasesindused.

7.2. Arenguvajadused

- Kohanemine muutustega rahvastikus.
- Kultuurilise mitmekesisuse hoidmine.
- Spordi-, kultuuri- ja noorsootöövaldkonna töötajate väärtustamine ja järelkasvu motiveerimine.
- Koostöö tihendamine teenuse osutajate, naaberomavalitsuste ja riiklike institutsioonidega.
- Piirkondliku kultuuritöö koordinaatori ametikoha loomine.
- Kultuuriasutuste füüsilise taristu parendamine ja kaasajastamine ning sündmuste läbiviimiseks uute eriilmeliste kohtade leidmine linnaruumis.
- Kultuuritöötajate ümarlaua korraldamine.
- Kultuurikalendri arendamine kättesaadavamaks.
- Viljandi Spordihoone, mitmete spordirajatiste, koolide staadionide, spordiruumide ning –rajatiste kaasajastamine.

7.3. Arengueesmärgid

- Viljandi linn on avatud ja areneva, eripalgelise ning traditsioonidega kultuurieluga linn, kus on tagatud võimalused kultuuri loomiseks, tarbimiseks ja edasikandmiseks.
- Sportimispaikade arendamise läbi paremate tingimuste loomine nii tiptasemel treeningute läbiviimiseks kui ka liikumisharrastusega tegelejatele.

- Linna positiivse maine tugevdamine ja arendamine, kodanikualgatuste toetamine ja kaasamine ürituste korraldamisse.
- Spordi-, kultuuri- ja noorsootöövaldkonna töötajate väärtustamine ja järelkasvu motiveerimine.
- Mitmekülgseid võimalusi loov süsteemne ja innovaatiline noorsootöö.

7.4. Mõõdikud

Näitaja	2017	2018	2019	2025	2030+
Loomestipendiumide kasv	5 % aastas	5 % aastas		5 % aastas	5 % aastas
Kultuurivaldkonna tegevustoetuste kasv	5 % aastas	5 % aastas		5 % aastas	5 % aastas
Kultuurivaldkonna projektitoetuste kasv	5 % aastas	5 % aastas		5 % aastas	5 % aastas
Spordistipendiumide kasv	5 % aastas	5 % aastas		5 % aastas	5 % aastas
Spordivaldkonna tegevustoetuste kasv	5 % aastas	5 % aastas		5 % aastas	5 % aastas
Spordivaldkonna projektitoetuste kasv	5 % aastas	5 % aastas		5 % aastas	5 % aastas

7.5. Tegevuskava 2020-2025/ Arengustrateegia 2030+

Alapeatükis on kajastatud arengukava 2020-2025 tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud aasta/pidev ja arengustrateegia 2030+ tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud *perspektiivne* (märgitud *kursiivis*).

	Tegevus	Tegevuse selgitus ja sisu	Elluviimine
Meede 27 Jätkusuutliku ja mitmekesise spordielu toetamine ja arendamine			
27.1.	Linnale kuuluvad spordirajatised on erinevate spordialade ja liikumisharrastusega tegelejate aktiivses kasutuses aastaringelt	Liikumisharrastusega tegelejatele ja spordihuvilistele tagatakse võimalused kehalise vormi saavutamiseks, sportliku eluviisi harrastamiseks, sportlikuks eneseteostuseks ning vaatamängulise spordielamuse saamiseks.	Pidev
27.2.	Toetused spordiorganisatsioonidele, klubidele ja harrastajatele aastaringse tegevuse tagamiseks ja arendamiseks	Viljandi linna eelarvest toetatakse taotluste alusel mittetulunduslikku tegevust tegevus- või projektitoetustega. Viljandi linna spordistipendiumi saavad taotleda Viljandis elavad ja tegutsevad isikud, kes esindavad Viljandit või Viljandi spordiklubi, et väärtustada ja toetada nende tegevust spordi arendamisel ja populariseerimisel nii Viljandis kui kogu maailmas.	Pidev
27.3.	Heade ja mitmekülgsete sportimisvõimaluste loomine lastele ja noortele	Viljandi linna spordialaseks prioriteediks on noortesport, mida korraldavad lisaks Viljandi Spordikoolile erahuvikoolid ja -klubid.	Pidev

27.4.	Spordiürituste ja liikumisharrastust soodustavate tegevuste ning programmide läbiviimine erinevatele sihtgruppidele	Viljandi linna jaoks olulised ja osalejate rohked spordisündmused on: suurjooks ümber Viljandi järve, Mulgi rattamaraton, Mulgi uisumaraton, laste Paala järve jooks, linnajooks, hansapäevade spordivõistlused. Liikumisharrastust soodustavad jalgratta- ja suusamatkad, järvejooksude ning kepikõnni sari, perespordipäevad, tervisekuu üritused, kampaaniaüritused terviseradadel, rahvusvaheline lumepäev ja paljud teised üritused. Maakondlikke, vabariiklikke ja rahvusvahelisi spordiürituste läbiviimist korraldatakse koostöös spordiklubide ja alaliitudega ning nende korraldamist toetatakse taotluste alusel projektitoetustega.	
27.5.	Esindusvõistkondade toetamine meistriliiga tasemel	Toetatakse esindusvõistkondi sõltuvalt sellest, milline või millised võistkonnad võistlevad meistriliiga tasemel.	Pidev
27.6.	Sihtasutuse Holstre-Polli Vabaajakeskus arendamine koostöös Viljandi vallaga	Osaletakse sihtasutuse Holstre-Polli Vabaajakeskus väljaarendamisel sh kaasfinantseeringuga regionaalsete tervisespordikeskuste toetamise programmis (2019-2022).	Pidev
27.7.	Koostöö eraspordibaaside haldajatega	Tehakse võimalusel koostööd eraspordibaaside haldajatega tegevuste läbiviimisel (jäähall, tennisehall ja –väljakud jm).	Pidev
27.8.	Ujumise algõpetuse võimaldamine kõigile lastele ja õpilastele	Kuni eraettevõtja poolt Viljandi linna rajatava veekeskuse valmimiseni võimaldatakse ujumise algõpetust Viljandi Jakobsoni Kooli ujulas. Alates aastast 2022 ostetakse ujulateenust eraettevõtja poolt rajatavast veekeskusest, kus lepingu kohaselt tagatakse siseujula ujumisradade kasutamise kättesaadavus ujumise algõppe ja treeningute läbiviimiseks.	Pidev
Meede 28 Aktiivses kasutuses olevate spordirajatiste kaasajastamine			
28.1.	Koolide staadionide ja spordiväljakute rekonstrueerimine ning arendamine	2020. aastal rekonstrueeritakse Viljandi Kesklinna Kooli spordiväljak. 2021. aastal rekonstrueeritakse Viljandi Jakobsoni Kooli spordiväljak ning rajatakse multifunktsionaalne sisehall. Tagatakse koolide staadionide ja spordiväljakute järjepidev seire ja arendamine.	Pidev

28.2.	Viljandi Spordihoone remont	Hoone kaasajastamiseks on 2 võimalust: 1) kogu hoonele tehakse rekonstrueerimisprojekt (2021) ja hoone mõlemas korpuses viiakse läbi kapitaalremont; 2) hoone remonditakse osade kaupa – esimeses järjekorras hoone vana korpus.	
28.3.	Väljõulinnakute rajamine	Rajatakse väljõulinnakud linna erinevatesse piirkondadesse. 2021. aastal paigaldatakse väljõulinnak Männimäe linnaossa.	Perspektiivne
28.4.	Huntauigu piirkonna arendamine aasta ringi kasutamiseks tervisespordi- ja vaba aja alana	Viljandi järveäärse terviseraja Huntauigu piirkonda paigaldatakse 2020. aastal kunstlume tootmiseks vajalik pumpla ja rajatakse veetorustik ning 2021. ja 2022. aastal hangitakse 2 lumekahurit.	2020-2022
28.5.	Rannajalgpalliväljaku rajamine	Jätkatakse rannajalgpalliväljaku rajamist ja arendamist.	Perspektiivne
28.6.	Aerutamisbaasi rekonstrueerimine	Rekonstrueeritakse Viljandi järveäärne aerutamisbaas.	2023
28.7.	Jakobsoni Kooli ujula remont	Tööde kavandamine sõltub erasektori poolt Viljandi linna kavandatava veekeskuse projekti elluviimisest. Kuni eraettevõtja poolt Viljandi linna rajatava veekeskuse valmimiseni hoitakse ujula kasutamiseks nõutavas seisukorras. Veekeskuse käivitamisel leitakse ujula ruumidele muu otstarve.	
28.8.	Viljandi järvele sõudekanali rajamine ja taristu arendamine	Sõudekanali rajamiseks viiakse läbi täiendavad keskkonnakaitselised analüüsid tegevuse võimalikkusest Viljandi järvel.	Perspektiivne
28.9.	Jalgpallihalli ehitamine	Viljandi Jakobsoni Koolile rajatakse multifunktsionaalne sisehall.	2021
28.10.	Järveäärse tervisesporditaristu korrashoid ja kaasajastamine	Tervispordi ja liikumisvõimaluste parandamiseks viiakse Viljandi järve äärsel tervisesporditaristul perioodil 2019-2022 läbi järgmised tegevused: 2019. aastal hangitakse UTV (Utility Task Vehicle) ja hooldusniiduk raja hooldustööde läbiviimiseks. 2020. aastal paigaldatakse kunstlume tootmiseks vajalik pumpla ja rajatakse veetorustik, 2021. ja 2022. aastal hangitakse kokku 2 lumekahurit, 2021. aastal paigaldatakse väljõusaal terviseraja Männimäe linnaosa piirkonda, 2022. aastal rajatakse valgustus terviseraja Hariduse tänava lõigule ning olemasolevad terviseraja valgustuse lambid asendatakse energiasäästlike LED- valgustitega. Kogu perioodi jooksul uuendatakse terviseraja	Pidev

		katet, eemaldatakse võsa ja puuoksi raja äärtest, et muuta rada ohutumaks. Võimalusel teostatakse erinevaid muid töid ja arendusi.	
28.11.	Viljandi Spordikeskuse Paala viihalli remont	2019. aastal rekonstrueeritakse Paala viihalli põrand.	Pidev
28.12.	Viljandi järveäärse polüfunktsionaalse spordiväljaku arendamine	Arendatakse Viljandi järveäärset polüfunktsionaalset spordiväljakut, kus asuvad jalgpalli muruväljak, heiteväljak ja vibuväljak.	Pidev
28.13.	Koostöö eraspordibaaside haldajatega	Tehakse koostööd eraspordibaaside haldajatega eesmärgiga mitmekesistada sportimisvõimalusi.	Pidev
28.14.	Linnastaadioni murukatte uuendamine	Uuendatakse linnastaadioni murukate.	2020
Meede 29 Mitmekesise ja aastaringse toimiva kultuurielu edendamine			
29.1.	Kultuuriasutuste toimimine kogukonna-, info- ja õpikeskusena	Jätkatakse linnaraamatukogu arendamist ning lisaks põhitegevusele eriilmeliste programmide ja ürituste läbiviimist, näituste korraldamist, elanike abistamist e-teenuste kasutamisel ning elukestva õppe võimaluste vahendamist.	Pidev
		Arendatakse Sakala Keskuse teenuseid ja tegevusi ning aidatakse kaasa kogukonnale suunatud tegevuste ja teenuste pakkumisele.	Pidev
		Toetatakse autsaiderkunstiga tegeleva Kondase Keskuse suuremat rahvusvahelist võrgustamist ja arengut piirkonna kunstikeskusena.	Pidev
		Nukuteatri tegevuse arendamine.	Pidev
29.2.	SA Viljandi Muuseum asutamine ja arendamine	Kaalutakse erinevaid võimalusi ja tehakse otsus asutuse asutamise, loomise ja arendamise osas.	Perspektiivne
29.3.	Toetused kultuuriorganisatsioonidele ja –kollektiividele aastaringse tegevuse tagamiseks ja arendamiseks	Viljandi linna eelarvest toetatakse taotluste alusel mittetulunduslikku tegevust tegevustoetuse või projektitoetustega ning antakse välja loomestipendiume Viljandis elavatele või tegutsevatele autoritele või esitajatele, kes tegutsevad kujutava või rakenduskunsti, lavakujunduse, audivisuaalse kunsti, lavakunsti, kirjanduse, muusika või arhitektuuri alal, et väärtustada ja toetada nende tegevust Viljandi kultuurielus.	Pidev
29.4.	Maineürituste järjepidev toimumine ning kõrge kvaliteedi tagamine	Tagatakse Viljandi linna jaoks on oluliste maineüritusteks kujunenud ürituste toimumine ning nende kõrge kvaliteet. Olulisteks maineüritusteks on Viljandi pärimusmuusika festival, Viljandi hansapäevad, Viljandi vanamuusika festival,	Pidev

		Viljandi kitarrifestival, rahvusvaheline nukuteatrite festival „Teater Kohvis“, Notafe festival.	
29.5.	Viljandi linnale oluliste tähtpäevade tähistamine	Viljandi linn korraldab igal aastal järgmiste oluliste tähtpäevade tähistamist: Eesti Vabariigi aastapäev, emadepäev, lastekaitsepäev, maakaitsepäev, võidupüha, jaanipäev, taasiseseisvumispäev, Viljandi linna sünnipäev, isadepäev, 1. adventiküünla süütamine.	Pidev
29.6.	Uute sündmuste korraldamise soodustamine	Aidatakse kaasa uute sündmuste ellukutsumisele ja läbiviimisele.	Pidev
29.7.	Kultuurikalendri arendamine	Arendatakse veebipõhist kultuurikalendrit kasutajasõbralikumaks. https://visitviljandi.ee/et/sundmused	Pidev
29.8.	Osalemine laulu- ja tantsupidude traditsiooni hoidmisel ja protsessis	Soodustatakse Viljandi linnas tegutsevate laste ja täiskasvanute kultuurikollektiivide osalemist maakondlikel ning vabariiklikel laulu- ja tantsupidudel.	Pidev
29.9.	<i>Piirkondliku kultuurikoordinaatori ametikoha loomine</i>	<i>Luuakse piirkondliku kultuurikoordinaatori ametikoht.</i>	<i>Perspektiivne</i>
29.10.	Koostöö huvi- ja üldhariduskoolidega õpilaste ja noorte kaasamisel linna kultuuriürituste läbiviimisele	Õpilasi ja kollektiive kaasatakse linna kultuuriürituste läbiviimisele. Toetatakse noorte poolt linnaruumis läbiviidavaid omaalgatuslikke projekte.	Pidev
29.11.	Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia kaasamine kultuurivaldkonna tegevustesse	Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia on ainulaadne kultuurivaldkonna kompetentsikeskus, mille tegevuse jätkumine Viljandis on regionaalpoliitika seisukohalt oluline. Kultuuriakadeemia kompetentsi kaasatakse koostööprojektide koordineerimisel ning koolituste ja ürituste korraldamisel.	Pidev
29.12.	Tartu linna toetamine kandideerimisel 2024. aasta Euroopa kultuuripealinnaks	Viljandi linna kultuuripotentsiaaliga toetatakse koostöölepe raames Tartu linna kandideerimisel 2024. aasta Euroopa kultuuripealinnaks.	
29.13.	Kultuurialaste koostööümarlaudade korraldamine	Korraldatakse koostööümarlaudu, mis omavad olulist rolli kultuurialase infovahetuse, koostöö ja ühiste algatuste ning sündmuste elluviimisel. Ümarlaudadesse kaasatakse avaliku, era- ja kolmanda sektori esindajaid.	Pidev
29.14.	<i>Loomeresidentuuride toetamine</i>	<i>Toetatakse loomeresidentuuride läbiviimist linnas.</i>	<i>Perspektiivne</i>
29.15.	Koguduste roll kultuurisündmuste vahendajate ja kogukonna heaks töö tegijatena	Kirikud on olulised kultuuritemplid ja linna kultuuriväärtuslike objektide seas hindamatu väärtusega, mis kannavad endas sajandite kultuuripärandit. Kirik panustab otseselt kohalike kultuuritraditsioonide kestmisel	Pidev

		kultuurisündmuste kaudu. Koguduseliikmete kogukondlik töö on olulise tähtsusega.	
29.16.	Viljandi piirkonna ühinemine UNESCO Loovlinnade Võrgustikuga	Tehakse koostööd Viljandi piirkonna ühinemiseks UNESCO Loovlinnade Võrgustikuga käsitöö ja rahvakunsti valdkonnas.	Perspektiivne
Meede 30 Tänapäevaseid võimalusi pakkuvate kultuuriobjektide arendamine			
30.1.	Sakala Keskuse hallatava taristu parendamine	Parendatakse Sakala Keskuse hallatavat taristut. Töödeks on: Sakala Keskuse saali akustika parandamine, tehniliste vahendite ja välilavade kaasajastamine, Viljandi Avatud Noortetoa (VANT) ruumide ja taristu kaasajastamine sh. skatepargi uuendamine, Viljandi Vana Veetorni ja Kondase Keskuse ruumide ja taristu kaasajastamine.	Pidev
30.2.	Nukuteatri taristu parendamine	Kaasajastatakse Nukuteatri heli- ja valgusparki.	Perspektiivne
30.3.	Eriilmeliste näitusepaikade otsimine ja arendamine	Otsitakse ja arendatakse linnaruumis erineva profiiliga näitusepaiksid ning korraldatakse neis näitusi.	Pidev
30.4.	Linnaraamatukogu tehnilise baasi ja sisustuse kaasajastamine	Linnaraamatukogu hoonele ehitatakse välja ventilatsioonisüsteem, uuendatakse valgustussüsteemi jm.	Perspektiivne
Meede 31 Spordi-, kultuuri- ja noorsootöövaldkonna töötajate väärtustamine			
31.1.	Spordi-, kultuuri- ja noorsootöötaja ameti väärtustamine	Spetsialistide palgatasemed lähendatakse sarnaste ametikohtade palkadega riigisektoris ning ühtlustatakse linnavalitsuse institutsioonide vahel.	Perspektiivne
31.2.	Valdkondlik koolitamine ja nõustamine	Soodustatakse töötajate enesetäiendamist nii individuaalsetes kui ühistes koolitusprogrammides.	Pidev
Meede 32 Mitmekülgseid võimalusi loova süsteemse ja innovaatilise noorsootöö edendamine			
32.1.	Noorsootöö tegevuse arendamine, koostöövõrgustike tugevdamine ning noorte arendamine ja kaasamine	Jätkatakse avatud noorsootöö põhimõtete rakendamist Sakala Keskuse allüksuse Viljandi Avatud Noortetoa (VANT) kaudu. Osaletakse noorsootöölalastes riiklikes programmides, tõhustatakse noorteinfo jõudmist noorteni. Noorte arendamiseks korraldatakse koolitusi, viiakse läbi erinevaid projekte ja programme. Jätkatakse noorte kaasamist sõprus- ja hansalinnade projektidesse. Kaasatakse noori vabatahtlikku töösse ja toetatakse noorte omaalgatuslikku tegevust.	Pidev
32.2.	Mobiilse noorsootöö arendamine ja süsteemne rakendamine	Linnaruumis viiakse läbi erinevaid projekte noorte kaasamiseks ja neile tegevuse pakkumiseks.	Pidev
32.3.	Noorte teavitamise ja nõustamise süsteemi arendamine	Jätkatakse eesmärgipärast tegevust noorteni jõudmisel ning noorte abistamisel ja	Pidev

		toetamisel. Jätkatakse Noorte Tugila programmi ja teisi programmilisi tegevusi.	
32.4.	Koolivaheaja tegevusprogrammide järjepidevuse tagamine	Korraldatakse laagreid ja viiakse läbi erinevaid projekte koostöös munitsipaal- kui erahuvikoolidega ning teiste koostööpartneritega.	Pidev
32.5.	Viljandi Noortevolikogu töö arendamine	Viljandi Noortevolikogu (VNV) on Viljandi noortest koosnev Viljandi Linnavolikogu ajutine komisjon, mille eesmärgiks on noorte huvide esindamine linna tasandil. Viljandi Noortevolikogu töös osalemisega kaasatakse noori planeerimisse, otsustustesse ja erinevatesse tegevustesse.	Pidev
32.6.	Noorte omaalgatuslike projektide toetamine	Viljandi Noortevolikogu poolt viiakse läbi projektikonkursse noorte omaalgatuslike projektide toetamiseks.	Pidev
32.7.	Noorte järjepidev ja süsteemne tunnustamine	Jätkatakse Viljandi linna aastapreemiade hulgas aasta noore ja noore sportlase preemia väljaandmist ning erinevatel tasanditel silma paistnud noorte tunnustamist.	Pidev

8. HOOLIV JA SOTSIAALSELT TURVALINE VILJANDI LINN

Peatükis käsitletakse sotsiaalse keskkonna ja rahvastiku tervise suundumusi ja arenguvajadusi. Valdkondlikult kajastatakse puuetega inimeste, eakate, laste ja noorte sotsiaalhoolekande asutusi ja sotsiaalset kaitset, töötute sotsiaalset kaitset, eluasemeteenuseid ja sotsiaalset kaitset riskirühmadele.

8.1. Lähtepositsioon 2019

Viljandi linna sotsiaalhoolekandelise tegevuse eesmärgiks on jõuda kõigi abivajajateni õigel ajal, mis eeldab kogu süsteemis kvalitatiivset muutust probleemide tagajärgede likvideerimisest probleemide ennetamisele. Sotsiaalhoolekande peamised sihtgrupid on lastega pered, eakad, erivajadustega ja toimetulekuraskustes inimesed. Omaavalitsuse poolt tagatakse kõik seadustest tulenevad teenused ja toetused.

Sotsiaalhoolekandesüsteemi moodustavad linnavalitsuse sotsiaalamet, linnavalitsuse hallatav asutus [Viljandi Päevakeskus](#) ja Viljandi linna osalusega moodustatud SA Viljandimaa Hoolekandekeskus. Viljandi linn väärtustab sotsiaalhoolekande valdkonnas tegutsevaid ja koostööpartneriteks olevaid mittetulundusühinguid ning toetab nende potentsiaali igakülgset rakendamist iga-aastaste tegevus- ja projektitoetustega ning võimalusel ruumide ülalpidamiskulude katmisega.

Sotsiaalamet osutab abi Viljandi linnas elavatele inimestele toimetulekuraskuste ennetamiseks ja kõrvaldamiseks, määrab ja maksab riiklikke (toimetulekutoetus) ja kohalikke (sünnitoetus, lasteaia kohamaksu toetus, lasteaia toitlustamise toetus, toimetulekutoetust saanud perede lastele koolimineku ja koolilõpetamise toetus, üliõpilastoetus, matusetoetus jne) sotsiaaltoetusi, korraldab alaealiste ja täisealiste piiratud teovõimega isikute eestkostet, korraldab sotsiaalteenuste ja muu abi andmist. Tervikliku ülevaate laste ja perede heaolu valdkonna hetkeolukorrast annab Viljandi linna laste ja perede heaolu profiil.

Viljandi linn teeb koostööd erinevate sotsiaalvaldkonna asutuste ja spetsialistidega, teiste kohalike omavalitsuste üksustega ning riigiasutustega. Koostööpartnerid erinevate teenuste ja tegevuste pakkumisel ja korraldamisel on [MTÜ Singel Kodu](#), [MTÜ Viljandimaa Singel](#), [MTÜ Töötoad](#), [Viljandimaa Puuetega Inimeste Nõukoda](#), kogudused jt. SA Lapse Heaolu Arengukeskuse projekti raames käivitamisel nõustamisteenuse pakkumine peredele probleemide ennetamiseks ning toe pakkumiseks.

Teenused ja teenuse pakkujad erinevat liiki puudega ja psüühikahäiretega lastele: erivajadustega laste lastehoiu osutaja [SA Perekodu](#), tugiisikuteenuse osutaja SA Perekodu, rehabilitatsiooniteenuste osutajad SA Perekodu ja [SA Viljandi Haigla](#), erivajadustega laste lasteaiateenuse osutajad SA Perekodu ja Viljandi Lasteaed Männimäe (rühmad erivajadustega lastele), erivajadustega laste koolid SA Perekodu [Jaagu Lasteaed-Põhikool](#) ja [Viljandi Kaare Kool](#), nõustamisteenust pakutakse koostöös Viljandi Päevakeskuse laste ja perede osakonna, [Viljandimaa Rajaleidja Keskuse](#) jt teenuse pakkujatega. SA Perekodu pakub ka asenduskoduteenust.

[Viljandi Päevakeskus](#) osutab eakatele ja puuetega inimestele sotsiaalteenuseid, sealhulgas koduhooldusteenuseid, sooja toidu koju viimist, sotsiaaltranspordi- ja saunateenust. Leola 12a ruumides pakub Viljandi Päevakeskus laste turvakodu-, täiskasvanute varjupaiga teenust ja teostab sotsiaaleluruumides elavate isikute üle järelevalvet. Päevakeskus korraldab eakatele ja puuetega inimestele huvialast tegevust ja viib läbi erinevaid üritusi.

Viljandi Päevakeskuse [laste ja perede osakonda](#) on koondunud haridusvaldkonna tugiteenuste osutamine. Osakonna spetsialistid pakuvad lastele, noortele ja lastevanematele ning nendega tegelevatele spetsialistidele kvaliteetseid ja mitmekülgseid nõustamisteenuseid – psühholoogiline, eripedagoogiline, logopeediline ja sotsiaalpedagoogiline nõustamine. Viljandi Päevakeskuse laste ja perede osakonna ülesanne on ka sotsiaalvaldkonna tugiteenuste ning nii hariduse- kui ka sotsiaalvaldkonnaga seonduva ennetustööga tegelemine.

[SA Viljandimaa Hoolekandekeskus](#) asub Viiratsi alevikus ja pakub ööpäevaringset hoolekandeteenust 68-le eakale ning puudega inimesele.

[Viljandi Linnaraamatukogu](#) korraldab elanikele, kes tervisliku seisundi tõttu ei ole võimelised raamatukogu külastama, nende soovil tasuta koduteeninduse.

Tervishoid. Tervishoiuteenuseid osutavad [Sihtasutus Viljandi Haigla](#), [OÜ Viljandi Tervisekeskus](#) ja teised pere-, eri- ja hambaarstikeskused. Esmatasandi tervishoiuteenuseid osutab 16 perearsti.

[Sihtasutus Viljandi Haigla](#) on Eesti suurim üldhaigla, mille koosseisu kuuluvad ambulatoorse ravi ja diagnostika kliinik, kirurgiikliinik, sisekliinik, taastusravikliinik, psühhiaatrikliinik, õendushoolduskeskus ning sõltuvushaigete ravi- ja rehabilitatsioonikeskus. Viljandi linn teeb koostööd SA-ga Viljandi Haigla uue haigla ja tervisekeskuse hoone rajamiseks Viljandi kesklinna ning osaleb paikkondlikus tervishoiu- ja sotsiaalteenuste integreerimise pilootprojektis.

8.2. Arenguvajadused

- Viljandi Päevakeskuse laste ja perede osakonna teenuste arendamine ja tugispetsialistide koolitamine.
- Sotsiaalmeti ruumipuudus ning sotsiaalvaldkonna personaliga seotud teemad – ametnike ülesostmine, töötajate läbipõlemise oht, valdkonna töötajate madalad palgad ja raskused kaadri leidmisel.

- SA Viljandimaa Hoolekandekeskuses kohtade suurem vajadus.
- Teenused eakatele ja puuetega inimestele, mis võimaldaksid neil maksimaalselt kaua oma kodus elada.
- Omastehoolajate nõustamine ja toetamine.
- Suurem koostöö esmatasandi tervishoiuteenuse osutajatega.
- Tervislike eluviiside ja terviseteadlikkuse tõstmine igas vanusegrupis.
- Sotsiaalala info kättesaadavuse parandamine.
- Vabatahtlike kaasamine eakatele teenuste pakkumiseks.

8.3. Arengueesmärgid

- Sotsiaalprobleemide süsteemne ja pidev ennetamine ja sotsiaalhoolekande süsteemi arendamine. Tõhus võrgustikutöö ja varane märkamine ennetavad raskemaid probleeme. Liikumine projektipõhiselt ennetustegevuselt süsteemsele ennetustegevusele.
- Sotsiaaltoetuste ja teenuste kättesaadavuse parandamine ning nende pidev arendamine. Teenused ja toetused on paindlikud ja igale abi vajavale inimesele on tagatud tema isikupäraseid vajadusi arvestav tugi, mis võimaldab tal maksimaalselt iseseisvalt toime tulla.
- Linnaruum ja üldkasutatavad hooned on ligipääsetavad sh liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimestele ja kõik avalikud teenused on võrdselt kättesaadavad.
- Sotsiaalteenuste osutamiseks vajaliku taristu parendamine.
- Tervislike eluviiside ja tervise väärtustamine ning terviseteadlikkuse tõstmine. Inimeste tervena elatud eluaastate suurendamine tervisekäitumise parandamise abil.
- Hea koostöö tervishoiu valdkonna arendamisel.

8.4. Mõõdikud

Näitaja	2017	2018	2019	2025	2030+
Toimetulekutoetust saavate leibkondade arv	849	686		kahaneb	kahaneb
Tervena elada jäänud aastate arv naised/mehed (Viljandi maakond)*	55,11/48,74			kasvab	kasvab
Sotsiaalvaldkonna eelarve €	1730699,70	1758356,77		kasvab	kasvab
Puuetega laste arv 0-15 a**	230	201	187		
Tööealised puuetega inimesed 16-63,5 a**	789	812	821		
Eakad puuetega inimesed**	1195	1251	1266		
65+ elanike arv elanike arvust %	22,13	22,56	22,99	kasvab	kasvab

* Statistikaameti andmed

** Sotsiaalkindlustusameti andmed

8.5. Tegevuskava 2020-2025/ Arengustrateegia 2030+

Alapeatükis on kajastatud arengukava 2020-2025 tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud aasta/pidev ja arengustrateegia 2030+ tegevusi, mille elluviimise ajaks on märgitud *perspektiivne* (märgitud *kursiivis*).

	Tegevus	Tegevuse selgitus	Elluviimise aeg
Meede 33 Sotsiaalprobleemide ennetamine ja sotsiaalhoolekande süsteemi arendamine			
33.1.	Sotsiaalvaldkonna spetsialistide erialase võimekuse tõstmine, koostöö ja meeskonnatöö arendamine	Töötajatele võimaldatakse enesetäiendamine nii individuaalsetes kui ühistes koolitusprogrammides.	Pidev
33.2.	Sotsiaalvaldkonna töötaja rolli väärtustamine ja järelkasvu motiveerimine	Edulugude ja positiivsete sündmuste kajastamine, sotsiaalvaldkonna töötajate töö tunnustamine jm.	Pidev
33.3.	Laste ja perede ennetustegevuste ja varase märkamise meetodi arendamine	Arendatakse Viljandi Päevakeskuse laste ja perede osakonnas laste ja perede varajase märkamise meetodit eesmärgiga jõuda peredele suunatud teenuste ja toe pakkumisega teenusevajajateni võimalikult varajases staadiumis.	Pidev
33.4.	Sotsiaalvaldkonnas tegutsevate kodanikuühenduste toetamine	Viljandi linna eelarvest toetatakse taotluste alusel mittetulunduslikku tegevust tegevustoetuse või projektitoetustega.	Pidev
33.5.	Teenuste osutamine abivajajatele koostöös kodanikuühendustega	Koostöös kodanikuühendustega leitakse võimalusi teenuste osutamiseks abivajajatele. Võimalikud teenused, mida kodanikuühendused abivajajatele võiksid osutada, on puuetega inimeste tööhõive suurendamisele kaasaaitamine, eakate sotsiaalse toimetuleku parandamine, eakate võimalikult kaua kodus olemine, sotsiaaltransporditeenuse osutamine jt.	Pidev
33.6.	65+ elanikkonna ja tööealiste puuetega inimeste võimetekohane kaasamine ühiskondlikku ellu	Süsteematiseeritakse ja parandatakse eakatele info edastamist. Kaasatakse ja toetatakse 65+ inimeste ja tööealiste puuetega inimeste organisatsioone, neile huvitegevuse pakkumist ja ürituste korraldamist.	Pidev
33.7.	Erinevates ennetusprogrammides osalemine	Soodustatakse koolide, lasteaedade, perede, puuetega inimeste osalemist erinevates ennetusprogrammides. Suurenenud on vajadus perevägivalda ennetamise kampaaniate ja teavitustegevuste ning noorte riskikäitumist vähendavate ja teiste ennetavate tegevuste järele.	Pidev
33.8.	Ennetustegevustele suunatud ja juhtumipõhiste koostöövõrgustike tegevus	Tehakse koostööd erinevate valdkondade asutuste vahel, moodustades koostöö- või juhtumivõrgustikke. Töövormideks on ühisarutelud aktuaalsetel teemadel, koostööseminarid ja infopäevad.	Pidev
33.9.	Tervikpildi loomine sotsiaalvaldkonna teenusepakujatest	Tervikpildi saamiseks lisatakse info sotsiaalvaldkonna teenusepakujatest omaavalitsuse veebilehele.	Pidev

33.10	Sotsiaalabi ja –teenuste pakujate ümarlaua korraldamine	Vähemalt 1 kord aastas korraldatakse ümarlaud kogemuste ja informatsiooni vahetamiseks.	Pidev
33.11.	Temaatiliste ürituste läbiviimine koostöös mittetulundusühingutega	Korraldatakse erinevatele sihtgruppidele temaatilisi üritusi, mis soodustavad toimetulekut, loovad võrdseid võimalusi jne.	Pidev
Meede 34 Sotsiaaltoetuste ja teenuste kättesaadavuse parandamine ning nende pidev arendamine			
34.1.	Erinevatele sihtgruppidele vajalike sotsiaalhoolekandeteenuste ja toetuste tagamine	Omavalitsuse poolt tagatakse kõik seadustest tulenevad teenused ja toetused. Linna registreeritud elanikele makstakse sünnitoetust, lasteaia kohamaksu toetust, lasteaia toitlustamise toetust, toimetulekutoetust saanud perede lastele koolimineku ja koolilõpetamise toetust ning üliõpilastoetust, matusetoetust jm. Viljandi Päevakeskuse poolt tagatakse laste turvakoduteenuse ja täiskasvanute varjupaigateenuse osutamine, eakatele ja puuetega inimestele sotsiaalteenuste osutamine. Arendatakse sotsiaaltranspordi- ja saatja teenust. Neile, kes tervisliku seisundi tõttu ei ole võimelised raamatukogu külastama, korraldatakse tasuta koduteenindus.	Pidev
34.2.	Eakate ja puuetega inimeste võimalikult kaua oma kodus elamise toetamine	Eakatele ja puuetega inimestele pakutakse erinevaid tugiteenuseid, et nad saaksid võimalikult kaua oma kodus elada ja toime tulla.	Pidev
34.3.	<i>Omastehooldajate toetamine</i>	<i>Kaasajastatakse omastehooldajate tasustamise süsteemi.</i>	<i>Perspektiivne</i>
Meede 35 Sotsiaalteenuste taristu parendamine			
35.1.	Leola 12a rekonstrueerimine ja sisustamine	Rekonstrueeritakse Leola 12a hoone eesmärgiga pakkuda sotsiaalteenuse raames vajalikke eluruume sotsiaal-majanduslikult vähekindlustatud sihtgrupile. Investeeringuga parandatakse hoone energiatõhususe näitajaid ning vähendatakse ülalpidamiskulusid.	2021
35.2.	Sotsiaalelamispindade parendamine	Parendatakse linnale kuuluvaid sotsiaalelamispindasid.	Pidev
35.3.	<i>SA Viljandimaa Hoolekandekeskuse hoone laiendamine</i>	<i>Suurenenu vajaduse tõttu SA Viljandimaa Hoolekandekeskuse teenuse järele planeeritakse hoonele juurdeehitust, et parandada klientide teenindamist ja personali töötingimusi ning suurendada klientide arvu.</i>	<i>Perspektiivne</i>
35.4.	<i>Sotsiaalameti töötingimuste parandamine</i>	<i>Sotsiaalamet vajab nõustamiseks vajalikke ja seadusest tulenevatele tingimustele vastavaid tööruume.</i>	<i>Perspektiivne</i>

35.5	Sotsiaalkeskuse/päevakeskuse/tegevuskeskuse arendamine	Analüüsitakse eakate ja puuetega inimeste sotsiaalkeskuse, päevakeskuse või tegevuskeskuse toimimist ja vajadusi, samuti arendamise võimalusi ning rakendatakse need.	Perspektiivne
Meede 36 Tervislike eluviiside ja tervise väärtustamine ning terviseteadlikkuse tõstmine			
36.1.	Viljandimaa tervise- ja heaoluprofiili tegevuskavas aastateks 2019-2022 kavandatud tegevuste elluviimises osalemine	Viiakse ellu Viljandimaa tervise- ja heaoluprofiili tegevuskavas aastateks 2019-2022 kavandatud tegevused, mis loovad eeldusi inimeste tervise ja heaolu paranemisele.	Pidev
36.2.	Tervisekäitumise alase info edastamine erinevatele sihtrühmadele	Edastatakse informatsiooni tervisliku toitumise, sõltuvusainete tarbimise ennetamise ja tervist toetava turvalise käitumise alaste koolituste ja kampaaniate kohta. Suurendatakse teadlikkust kehalise aktiivsuse ja toitumisharjumuste olulisusest.	Pidev
Meede 37 Tervishoiu valdkonna arengu toetamine			
37.1.	Koostöö arendamine SA-ga Viljandi Haigla	Viljandi Linnavalitsuse ja SA Viljandi Haigla koostöö on suunatud eelkõige haigla teenuste kvaliteedi ja hoonestuse arendamisele tagamaks linna elanikele vajalike tervishoiuteenuste ajakohasus ja kättesaadavus. Tehakse koostööd uue haigla ja tervisekeskuse hoone rajamiseks Viljandi kesklinna.	Pidev
37.2.	Osalemine koostööpartnerina paikkondliku tervishoiu- ja sotsiaalteenuste osutamise mudeli väljatöötamises	Osaletakse koostööpartnerina pilootprojekti PAIK, mille eesmärgiks on töötada välja inimese vajadustest lähtuv tervishoiu- ja sotsiaalteenuste mudel (ennetus ja koostöö), mis tähendab, et ühe inimese tervise nimel peavad omavahel nõu näiteks nii tema perearst, sotsiaaltöötaja kui ka apteeker. Pilootprojekti ülesandeks on esmatasandi, eriarstiabi, haigla ja sotsiaalhoolekande vahel koostöö parandamine ning Viljandi maakonna näitel uue paikkondliku tervishoiu- ja sotsiaalteenuste osutamise mudeli, mida oleks tulevikus võimalik rakendada ka teistes maakondades, väljatöötamine.	Pidev
37.3.	Koostöö tervishoiuteenuse osutajatega	Jätkatakse koostööd tervishoiuteenuse osutajatega. Ravikindlustuseta elanike ravile suunamisel toetatakse Viljandi linnaarsti.	Pidev

Lisa 1. Viljandi linna SWOT-analüüs

Viljandi linna SWOT-analüüs koostati 15.03.2019. a toimunud seminaril, kus osalesid Viljandi linna arengustrateegia 2030+ ning Viljandi linna arengukava ja eelarvestrateegia aastateks 2020–2025 koostamise ajutise komisjoni liikmed, töörühmade juhid, linnavolikogu ja linnavalitsuse liikmed ning linnavalitsuse ametite spetsialistid.

TUGEVUSED - Kodanikeühenduste tugevus – järjepidev ja pikaajaline toetuskeem omavalitsuste poolt - Viljandi kunstielu on isetekkeline, MTÜ-de algatused - Taristu – rongi ja teedeühendus - Unikaalne looduskeskkond, rohealad - Inimressurss – tugevad spetsialistid - Mitmekesisus – kultuur, haridus, ettevõtlus - Kompaktsus - Miljööväärtuslikkus - linnaosad, hooned - Säilinud traditsioonid ja tekkinud uued traditsioonid - Kultuurikuvand – ei ole Viljandi- suurust linna, kus kõik kultuuriasutuste liigid olemas - Sporditaristu - Kompetents - haridusvaldkond, maakonnakeskus, haigla, avalik sektor - Turvalisus - Tooted ja teenused on konkurentsivõimelised - Kunstielu - Vabatahtlike võrgustik - Riigigümnaasium - Asukoht – linn paikneb ühesugusel kaugusel Eesti suurtest keskustest (Tallinn, Tartu, Pärnu) ning Läti pealinnast Riiast	NÕRKUSED - Struktuurne tööjõu puudus - Madalad palgad - Kõrged kinnisvara hinnad - Elanike arvu vähenemine - Transpordiühendused vähenevad - Kinnisvara ja elamufondi vananemine
VÕIMALUSED - Kõrghariduse erialade valiku laiendamine - Kaubateede ristumiskoht - Investeeringute (toomine) tulek – töökohad, turismimagnetid, elamuarendus, teenused - Tehnoloogia areng – kaugtöökohad, energia kokkuvõtteid - Avatus välistele ideedele - Asukoht – linn paikneb ühesugusel kaugusel Eesti suurtest keskustest (Tallinn, Tartu, Pärnu) ning Läti pealinnast Riiast - Riigi vahendid/raha – keskkond, taristu, kultuuriväärtused, sündmused, tegevused, „pehme pool“ - Avatus välistele ideedele	OHUD - Vananev elanikkond, maksumaksjate arvu vähenemine - Elanike struktuuri muutumine - Pealinnastumine - Europrojektide kaasrahastamine - Riigipoolse finantseerimise muutused - Valla ja linna konkurents - Täiendkoolitusvõimaluste nappus - Riigi jõupoliitika KOV-i suhtes - Viha erinevuste suhtes - Riigi kohaloleku vähenemine - Ettevõtjate tahe siin olla

Lisa 2. Rahvaküsitluse kokkuvõte

Ajavahemikul 8. oktoobrist 2018 – 25. maini 2019 oli küsitluste keskkonnas connect.ee avatud Viljandi linna elanike küsitlus uue arengukava koostamiseks. Arvamust oli võimalik avaldada, vastates elektrooniliselt küsitluse keskkonnas või vastates paberkandjal.

Küsitluses anti viljandlastele võimalus hinnata linnas seni tehtut ning kaasa rääkida, kuidas muuta linna paremaks. Vastamiseks oli 6 küsimust ning küsitlus oli anonüümne.

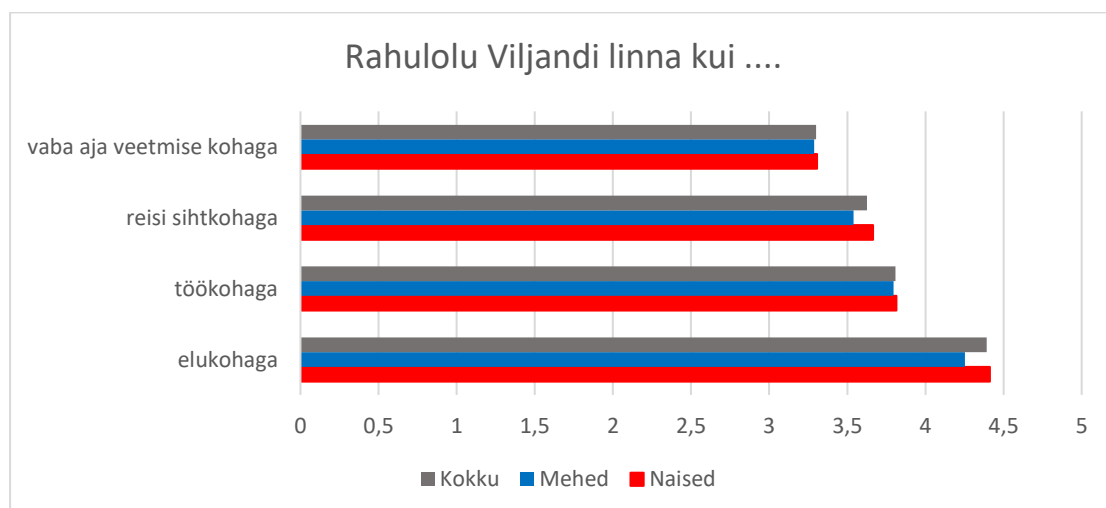
Elanike rahulolu hinnati 2 küsimuse osas 5-palli süsteemis, kus kõrgeim hinnang „suurepärane“ andis 5 palli ning madalaim „väga halb“ 1 palli. Keskmise hinde arvutamisel kasutati aritmeetilist keskmist – liideti kokku hinded ning jagati küsimusele vastanute arvuga, vastanute arvu hulgas ei arvestatud vastuseid „puudub kokkupuude“. Avatud küsimusi oli 4 ning vastused neile küsimustele on allpool toodud sõnapilvedena.

Küsitlusele vastas 465 inimest, kellest mehi oli 150 (32,26 %) ja naisi 315 (67,74 %). Vastajate keskmine vanus oli 45,7 aastat. Noorim vastaja oli 9-aastane ja vanim 92-aastane. Vanusegruppide kaupa oli vastajaid järgmiselt: kuni 18-aastased (k.a.) 14, 19-30- aastased 95, 31-45- aastased 125, 46-60- aastased 142 ja üle 60- aastased 89. Vastajatest 389 märkis enda elukohaks Viljandi linna.

Küsitluse tulemused:

1. Rahulolu Viljandi linna kui...

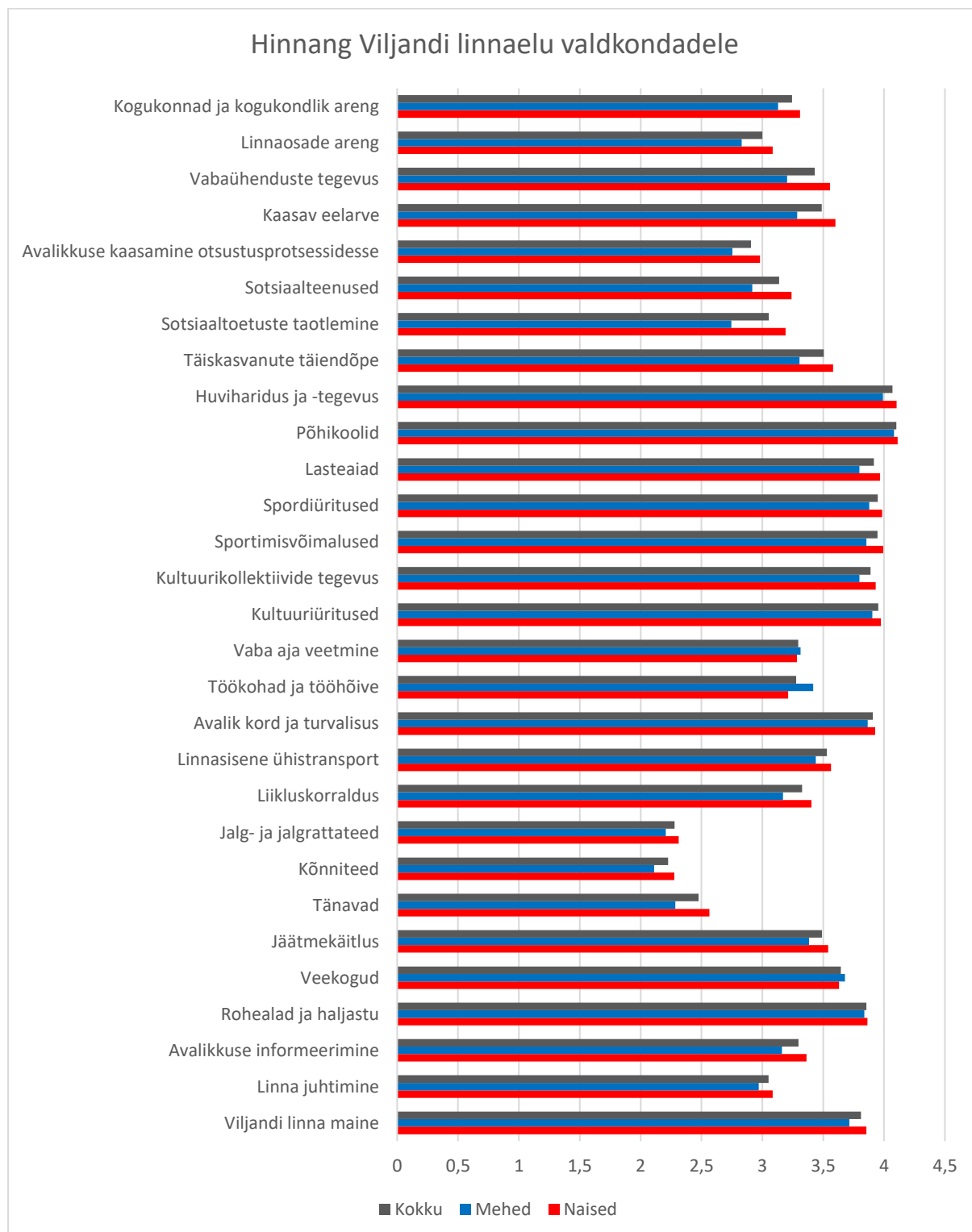
	% vastanutest						Keskmine hinne		
	Kõrgeim hinne - 5 – suurepärane, madalaim hinne - 1 - väga halb						Kokku	Mehed	Naised
	5	4	3	2	1	Puudub kokkupuude			
elukohaga	49,7	36,3	8	2,4	0,6	3	4,392	4,253	4,413
töökohaga	23,7	29	15,9	5,2	4,1	22,2	3,809	3,796	3,815
reisi sihtkohaga	15,7	28,8	27,1	6,7	1,7	20	3,626	3,539	3,665
vaba aja veetmise kohaga	11	30,8	36,6	15,9	3,7	2,2	3,301	3,288	3,307

2. Hinnang Viljandi linnaelu valdkondadele

	% vastanutest Kõrgeim hinne - 5 – suurepärase, madalaim hinne - 1 - väga halb						Keskmine hinne		
	5	4	3	2	1	Puudub kokku- puude	Kokku	Mehed	Naised
Viljandi linna maine	14	56,3	24,1	3	0,9	1,7	3,810	3,716	3,854
Linna juhtimine	4,1	26,7	40,4	16,8	6,7	5,4	3,050	2,971	3,086
Avalikkuse informeerimine	7,1	32,9	38,7	11,8	3,7	5,8	3,297	3,161	3,363
Rohealad ja haljastu	20,9	40,6	22,8	3,9	1,1	10,8	3,855	3,838	3,864
Veekogud	18,5	39,1	28,4	9	2,2	2,8	3,646	3,678	3,631
Jäätmekäitlus	14	38,3	27,5	12	3,7	4,5	3,491	3,383	3,541
Tänavad	1,7	11,2	37,2	29,9	18,1	1,9	2,476	2,286	2,566
Könniteed	2,2	7,3	26,2	36,6	25,4	2,4	2,225	2,112	2,277
Jalg- ja jalgrattateed	1,3	9,9	27,3	30,3	24,9	6,2	2,278	2,206	2,312
Liikluskorraldus	6	36,6	41,3	11,8	2,4	1,9	3,327	3,169	3,403
Linnasisene ühistransport	12,3	29	17	8,4	3,9	29,5	3,530	3,440	3,565
Avalik kord ja turvalisus	16,6	59,1	16,8	3,7	0,4	3,4	3,909	3,866	3,928
Töökohad ja tööhõive	4,3	32,7	33,1	9	4,5	16,3	3,278	3,418	3,213
Vaba aja veetmine	8,6	34,8	35,9	14,2	4,5	1,9	3,294	3,315	3,284
Kultuuriüritused	27,5	44,9	20,4	4,3	1,1	1,7	3,952	3,904	3,974
Kultuurikollektiivide tegevus	18,7	35,7	13,5	4,1	1,7	26,2	3,889	3,798	3,932
Sportimisvõimalused	23,4	43,9	16,8	4,1	1,1	10,8	3,947	3,855	3,993
Spordiüritused	20,6	42,2	16,6	3,2	0,6	16,8	3,948	3,879	3,984
Lasteaiad	16,3	33,3	10,8	3,2	1,5	34,8	3,917	3,798	3,967
Põhikoolid	21,3	37,4	8,4	1,9	0,6	30,3	4,102	4,082	4,111
Huviharidus ja -tegevus	24,3	38,3	11,8	2,6	0,6	22,4	4,069	3,991	4,103
Täiskasvanute täiendõpe	8	21,9	19,4	5,4	1,9	43,4	3,506	3,306	3,581
Sotsiaaltoetuste taotlemine	3	10,1	12,9	5,2	4,5	64,3	3,054	2,745	3,191
Sotsiaalteenused	2,8	12,3	17,6	4,1	4,1	59,1	3,137	2,918	3,240
Avalikkuse kaasamine otsustusprotsessidesse	3,4	22,6	28,6	17,8	9,7	17,8	2,906	2,754	2,980

Kaasav eelarve	10,8	31,8	23,4	8,4	3,4	22,2	3,489	3,287	3,601
Vabaühenduste tegevus	4,1	16,1	16,8	3,7	1,3	58,1	3,431	3,203	3,556
Linnaosade areng	3	21,1	37,6	15,1	6	17,2	3,000	2,831	3,086
Kogukonnad ja kogukondlik areng	5,8	21,3	28,6	10,1	3	31,2	3,244	3,129	3,309

- [illegible]

- [illegible]

5. Avatud küsimusele „**Millised on 3 kõige olulisemat lahendamist vajavat probleemi Viljandi linnas?**“ nimetati kõige enam tänavate ja kõnniteede olukorda ning veekeskuse puudumist.

6. Avatud küsimusele „**Mida uut võiks Viljandisse teha, et linn paremaks saaks?**“ vastati kõige enam, et Viljandi linna teeb paremaks veekeskuse ehitamine.

Lisa 3. Gümnasistide ümarlaua kokkuvõte

7.03.2019 toimus Viljandi linna arengukava ümarlaud Viljandi gümnasistidega. Kokkuvõtte koostas Laineli Parrest.

Noorte poolt tõstatatud teemad:

- **Gümnasistide nädal.** Oluline ja edukas sündmus, mida korraldavad noored ise - nädal täis mitmekesiseid tegevusi. Sündmus on ennast tõestanud kui jätkusuutlik ja kogu linna kaasav projekt. See võiks olla üks tähtsündmusi, mis kasvab ja areneb koos linnaga. Nii suure projekti järjepidevaks vedamiseks ja arendamiseks vajavad noored kindlustunnet ehk linna toetust.
- **Tänu-sündmus noortega tegelevatele inimestele.** Noored tunnetavad, et konkreetsete tänukirjade ja tunnustuste juurde oleks vaja veel üht võimalust, et tänada ja esile tuua noortega kooliväliselt tegelevaid inimesi, eriti treenereid, kelle töö on pidev ja suure missiooniga, samas jäävad nende tegemised varju. Pakuti välja, et linn võiks korraldada kord aastas tunnustus- ja tänu-sündmuse noortega kooliväliselt tegelevatele inimestele (treenerid, ringijuhid, mentorid). Sündmuse eesmärk ei ole kellegi eraldi tunnustamine, vaid ühise tunde loomine, et neid inimesi märgatakse ja austatakse. (Võimalus, et linna abiga korraldavad tänu-sündmuse noored ise).
- **Noorte osalemine tööturul.** Linn võiks luua eraldi platvormi, nt noortele mõeldud tööportaali, kus ettevõtted ja asutused pakuvad paindlikku tööd, mis sobib noortele, kes käivad ka koolis. Ettevõtete jaoks on noore tööle võtmine tülikas, kuid noore jaoks on varajane töökogemus väga oluline ja arendav. Kas linnal on võimalus pakkuda ettevõtetele või asutustele tuge või motivatsiooni, et luua noortele sobivaid töökogemuse võimalusi?
- **Elukeskkond.**
 1. Noorte suurim mure on teede ja tänavate olukord Viljandis. Noorte soov on, et nad ei peaks tundma piinlikkust auklike, poriste, lumiste, prügiste tänavate pärast ning et väikelinn investeeriks sellesse, et jalakäijatel ja kergliiklejatel oleks siin eriti mugav ja turvaline.
 2. Viljandi armas eriline vanalinn vajab kaitset ja nn magalarajoonid loomulikult värskendust (nt seinamaalid ja heakoristus aktsioonid). Noored ei soovi, et Viljandi omapära rikutakse suurte kolemajadega. Ilusad on korrastatud majad. Väga ebameeldivad on nt Centrumi moodi majad, need rikuvad linna kuvandi. On hirm, et kodulinn kaotab lummava armsa ja inimhõõtmelise atmosfääri.
 3. Haljastus suvel ja talvel. Soov, et linnas oleks rohkemgi rohelist: lilli, peenraid, parke. Võiks olla talveaed ehk mingisugune botaanikaai moodi koht, kus nautida rohelist aasta ringi. Viljandi peaks jõuliselt panustama keskkonnasäästlikkusele.

Märksõnad, mida noored arengukava jaoks tõstataksid:

- Skate-väljak nt Maramaa tänavale lasteparki
- Arstiabi kättesaadavus
- Noorte vaimne tervis
- Noortele mõeldud katusealune vaba-aja koht õues olemiseks
- Sõudekanal
- Viljandi ülehinnatud üüriturg, oma kodu üürimine noortele kättesaamatu
- Vähe ülekäiguradasid
- Spordihoone täiesti korda
- Festivalide kutsumine Viljandisse (nt vegantoidu festival jne)
- Veekeskus ja korralik ujula
- Ühistranspordi graafikud vastavusse kooli- ja trenniaegadega
- Väikelinna plusside väärtustamine

Lisa 4. Rahvakohtumiste kokkuvõte

2019. aasta aprillis toimusid Männimäel, Paalalinnas ja kesklinnas rahvakohtumised, kus viljandlased said kaasa rääkida ja mõelda, millised on olulised lahendamist vajavad probleemid Viljandi linnas ning milliseid tegevusi on vaja lähiaastatel ellu viia, et Viljandi linna muuta kodusemaks ja paremaks elamise ja töötamise kohaks.

Rahvakohtumistel arutusel olnud teemad:

Männimäe 02.04.2019

- Männimäe ribapargi arendamine. Korterühistud nõus loovutama maad, et parkimiskohti juurde teha
- Männimäe kergliiklustee väljaarendamine praeguse amortiseerunud kõnnitee baasil, korteriühistud nõus tee tasuta üle andma linnale
- parkimine, parkimiskohti vaja juurde
- õuealad korda – linnakujunduse spetsialisti abi vajalik – mis hästi/mis halvasti
- kõnniteed, ülekäigurajad, mõnes kohas ka ülekäigukohad, liiklusohutus
- kergliiklus ja kergliiklusteede arendamine
- Huntaugu ujumiskoha laiendamine
- Malmi 10 ümbrus korda, tuleb korda teha
- laste liivakastid, liiva jagamine linna poolt korteriühistutele tellimuste või taotluste alusel
- linna ja linnavõimu asjalik läbisaamine korteriühistutega
- vajadus luua ülelinnaline korteriühistute liit: liit saab olla ja on linnale hea koostööpartner
- mänguväljakute ülevaatus koos spetsialistiga

Paalalinn 03.04.2019

- veekogude korrastamine – kõik vajavad puhastamist
- Paala järve ääres Valuoja pst parkimine – kas teha tänav laiemaks ning lisada sellele laiem parkimisala
- kogu Valuoja park vajab arendamist, osal alal on mõistlik lõpetada niitmine ning haljastada need madalakasvuliste põõsastega
- Valuoja orgu läbiv kergliiklustee (Ugala ring – turg) vajab halva seisu tõttu kiiret renoveerimist
- kergliikluse ja kergliiklusteede arendamine, kergliiklusteede ülelinnaline võrgustik
- jalgrattaparklad
- kõnniteed sh Paala tee/Valuoja pst nurk, Suur-Kaar 80
- ülekäigurajad sh Loo tn, Paala tee/Valuoja pst nurk
- rajatava Valuoja oru jalgte trepi lahendus nii, et ka lapsevankriga on võimalik liikuda
- linnaelanikke huvitab kasutuseta hoonete olukord ja tulevik
- Politsei- ja piirivalev ameti (PPA) Viljandi teenindusbüroo tuua keslinna tagasi
- miks Paalalinnas ei ole rongipeatust?
- Arkaadia aed pole lõpuni välja ehitatud, praegused lahendused on isegi ohtlikud
- Pole hullu, linn hakkab korda saama!

Kesklinn 09.04.2019

- korteriühistute programm – parkimisalad, mänguväljakud
- liikluskorraldus kesklinnas – autosid palju, inimese jaoks pole ruumi, tsoneerida alad
- kuidas puitmajad korda saaks?
- Viljandi järve ääres pole kohti, kus grillida, ning pinke on vähe. Rannast Viiratsini pole järve ääres ühtegi pinki
- purskkaev, hülged
- purskkaevude uuendamise kava
- mänguväljakuid vaadata suuremas pildis: kava, plaan

- kõnniteed – Pirni peatusest Oja teeni, Peetrimõisa
- ülekäigukohad õigesse kohta
- kergliiklusteede ülelinnaline võrgustik
- kergliiklusteede arendamine
- biojäätmete kogumine, tekstiilijäätmete kogumine
- Lastepargis linnud, pole istumise kohti, elujõus puud võeti maha, konid maas
- pindamine – miks ei tehta kõnniteekivini?
- korteriühistud – riigi poolt tehtud, meie ise ei oska edasi toimetada
- koostöö - miks ei räägita enne, millal tänav asfalteeritakse, millal soojatrass paigaldatakse (nt Posti tn)?
- reostus – heitgaasid. Tekitame juurde lehepuhurite ja trimmeritega mürareostust elamualadel
- mida teha, et elu siit ära ei läheks?
- sotsiaalmaja – koostöös Viljandi vallaga kõik teenused ühe katuse alla
- millised on Viljandi kogukonnad?, kaardistada need